

psivino.cz

časopis pro
současnou poezii

září 2011 | číslo 57

Jolana Havelková, z cyklu Dočasná setkání, 1999–2002, čb fotografie

Jaký je rozdíl mezi spolkem dobrovolných hasičů a redaktory nekomerčního malonákladového literárního časopisu?

Vůbec
netuším.
Snad jen ten,
že hasiči
mají
na rozdíl
od redaktorů
hasičskou stříkačku,
přinejmenším tu pověstnou Helmutovu.

Vždyť copak by si asi tak redaktoři počali s hasičskou stříkačkou? Krám jeden, všude to jen překáží. Čert nám ji byl dlužen. A co by asi tak hasiči dělali s časopisem plným básní? Co to je? Ty vole počkej, to sou nějaký básně, ne? Básně, jo? Ty jo. To sou kraviny.

Sem tam někde vypukne požár. Přizene se živelná katastrofa. Dobrovolní hasiči jsou na místě první. Chrání majetky, životy a zdraví lidí. Konají dobro. Pro spoluobčany.

Sem tam někde vypukne báseň. Jistě, báseň nemůže vypuknout. O to je však vzácnější, když k tomu přece jen dojde a báseň skutečně vypukne jako požár. Redaktoři jásají a vůbec nehasí! Naopak! Snaží se ještě přilítat olej do ohně! Co z toho ty lidi maj za plezír?

Sem tam se neděje nic. Stříkačka nečinně zahálí vypulírovaná v požární zbrojnici. Pořád jen leje a leje. Stoh slámy ne a ne chytnout. Hadice odpočívají pečlivě stočené. Redaktoři ohlodávají tužky. Pro dobro věci.

Záplavy, tsunami, mačety, zápalné láhve, radioaktivita, vláda věcí tvých, ty jeden blbý lide, neofašismus, zmar, slota a psota, sebevraždy, tanky v ulicích, kolaps... ani ten na kameni kámen nezůstane stát. Ale naděje umírá poslední. Naděje umírá teprve s posledním z dobrovolných Bruce Willisů.

Petr Štengl

OBSAH ČÍSLA:

Poezie: Petr Váradí (2), Natálie Paterová (3), Ondřej Vrbík (4), Jan Krejčí (5), Adam Katona (6);

Překlady: Marek K. E. Baczewski (přeložil Petr Motýl) (8); Překlady z Prague Microfestivalu 2011 (přeložila Olga Peková): Karla Kelsey (11), Megan M. Garr (12), Donna Stonecipher (16), Sean Bonney (19);

Rozhovor: Božena Správcová (22);

Recenze: Ondřej Zajac (26), Petr Štengl (27), Ondřej Hanus (31)

titulní strana

Jolana Havelková, z knihy
o Kolíně, 2000–2001,
čb fotografie

PETR VÁRADI

LOBOTOMIE KRAJINY

Rozvaliny usedlostí v lesích.
Hraniční kameny označující neexistující panství.
Povalené smírčí kříže na místech dávných zločinů.
Vykotlané stromy na rozcestích.

Neptej se na ně místních.
Přišli až po nich.
Nemluví jejich řečí.

PO RANNÍ

Zvedneš se z gauče,
dojdeš si ukrojit chleba k teplý sekaný.
Chytneš se s tou svojí anebo ne,
to podle toho, jestli ona potřebuje zajít na nehty,
nebo se musí po včerejšku dotáhnout postel.
Takže si nandáš tu sekanou a jestli už vystydla,
tak si na ten chleba mázneš hořčici
a sníš ji studenou.
Je pátek po ranní, na stole se rosí první víkendový
a do nedělní šichty daleko.

A TAK TAM CHODÍŠ

A tak tam chodíš.
Na 3 směny.
Aby bylo na pivo, kafe a jídlo.
A aby si ženská mohla koupit něco na sebe.
A aby sakra jednou za dva za tři roky bylo na ten Jadran.
A tak tam lítáš jak trohl.
A pak ti někdo volá.
Starej známej eště z vojny. JO, ČÍSLO MÁŠ FURT STEJNÝ.
A že by přijel v sobotu. JO, BYDLÍŠ POŘÁD TAM, KDE DŘÍV.
A co ženská, máš nějakou? Ty vole, vy ste se vzali, jo?!
Ste asi museli, co?
A von že by teda s sebou vzal tu svojí, co s ní je teď.
Její jméno vypovídá o její náruživosti
a když ti ho říká, je ti hned jasný, že jde o nejnovější,
už kompletně porevoluční model.

Jo, dobrý, jasně, přijedš.

A tak ta tvoje naklidí.
Nakoupíte takový ty lepší salámy
Místo Bráníka Gambu.
A nějaký to maso na gril eště vem.
Jo a Malbora, aby se tě neptal, proč kouříš tyhle sračky.

A už když parkujou před barákem je ti jasný,
že bude chtít přijet znova.

PODMÍRÁK

Omrzelo ho to.
Nabažil se.
Neměl to všechno, ale stačilo to.
Ve svym koutě si foukal na bolavá místa,
aby se skrz hořkou pěnu dřív proloukal až k pivu.

Za dalšího podmíráka
cpal hospodský kecý
coby svůj celoživotní odkaz
hejnu mladých strak.

Nebyl v tom žádný zlý úmysl.
Chtěly létat a on uvěřil tomu, že je to naučí.

Stačilo to.

LÁMAL JSEM SI HLAVU NAD NÁZVEM

Odpoledne po příjezdu školního vlaku,
se plivance na chodníku lesknou jak dvoukoruny.

Co si dáme k večeři?

Tajní milenci dělají, že k sobě nepatří.
On ke kočárku,
ona elegantně nasedá k životeli do haťapky.

Nevím, možná dneska studenou?

Parta kšiltáků na ulici rozebírá
další bývalý kočkolap.
Do pár dnů z něj zbyde ohořelé torzo.

Poslední bochník chleba získává pán v tmavém obleku
trojskokem dlouhým 9,24 metru.
Jen těsně dobržďuju, tvářím se,
že mě zajímá zlevněná hnusná kobliha ze včerejška.

Vyjdem z večerky
a jsme na tom úplně stejně,
jako když jsme tam vlezli.

Vyndám něco z mražáku a rejži?

Zbytek dne si nevybavuju,
uplynul setrvačností...

.....

Petr Váradi (*1982 v Děčíně)

Vystudoval tamní gymnázium a posléze FF UK v Praze. V roce 2009 mu v Děčíně vyšla prvotina, sbírka *Místo trvaléhobytu (Nomisterion)*. Z Děčína se odstěhoval, za prací dojíždí do Prahy.

NATÁLIE PTEROVÁ

SRNA

Zoufalá srna
napříč silnicí
poznává osud.

RANNÍ

Den sevřel čelist
(tu ruka, tu noha
a vůně čerstvých ranních koblih)
pár přitakání ještě v pološeru
svítilny z hřbitovů odnaproti

a někdo na kopci
slunci vypichuje oči.

PODSTATA

Podstata smrti spočívá
v neodvratitelnosti ticha
když ráno vejde
otec.

ŠTĚDROVEČERNÍ

Na dvoře muži vykostili anděla.
Křížem ztloukli psa, když žebral
a ke kostrám vyslečených z rybích těl
hleděli tak zbožně
že by jim to člověk snad
i uvěřil.

PRO PŘÍPAD NOUZE

Pro případ nouze
si schovávám smrt
ve spodním šuplíku
nočního stolku.

NA SKLONKU

Řev sekaček a husích krků
dávících se životem.

Ohryzek pod košilí
čeká až stiskneš.

BŮH JE NA DOVOLENÉ

Jsou dny
kdy marně bušíš
do kostelních vrat.

.....
Natálie Paterová (*1991 v Hlučíně)

*Studuje na gymnáziu s humanitním
a esteticko-výtvarným zaměřením
v Ostravě. Poezii píše od útlého dětství.
Získala Literární cenu Vladimíra Vokolka
a ocenění v Literární soutěži Františka
Halase (2009). V současné době připravuje
vydání básnické sbírky. Publikovala
časopisecky (Protimluv a Tvar).*

Jolana Havelková, z cyklu Dočasná setkání, 1999–2002, čb fotografie

ONDŘEJ VRBÍK

GENERACE X+1

Svět je stále zajímavý
A bude stále těžší se prosadit
Celosvětová imploze neponechává privátní prostor

Nová generace má vyspělejší mozky
Používají X+1 neuronů
Tedy o jeden neuron více než my
Už nyní jsou neporazitelní
A po nich přijde generace X+2, X+3, X+4 ...

Bude těžké najít si své místo pod sluncem
Géniové jen tak
Snad budou velkorysí
Snad...

Devatenáctiletí milionáři

CUKROUŠ

Přijdu na jedenáctku a hned rána
pod pás
do mojí Renatky startuje nějaký šampón
a podle všech náznaků je úspěšný
Já se ale tak snadno nevzdávám
snažím se taky zapojit do hovoru
ale je to marné, marné, marné
Spíš je to ještě horší
A prostorem se nese vůně šampónu

Jedna kastrace hned po příchodu
Druhá kastrace na kterou jsem si naběhl
Ano, za to si můžu sám
Porušil jsem pravidlo „Nebalit barmanky“
a rozhodně „Nebalit blond-barmanky“
A prostorem se nese vůně šampónu

Ale toho piva se nevzdám
To mi v ústech nezksyne
A dnes to bude Plzeň
Dnes si to dovolím
Hlavně se budu snažit nebýt tou sockou
co na to jednoduše nemá
A pak si dám ještě jednu
Čeká mne totiž ještě třetí kastrace
od mé prázdné postele
A prostorem se nese vůně šampónu

Lepší čumět na barmanku než na barmana
A prostorem se nese vůně šampónu
(toho proti lupům)

Věnováno Renatě. Praha, 16. 10. 2010

TOTO NENÍ DÝMKA

Toto není dýmka.

Toto je holubí trus na podrážkách bot,
Toto je tlukot mého srdce,
Toto je svobodný Tibet,
Toto je milostný dopis zasláný do vězení,
Toto je první den laktační psychózy,
Toto je rozkaz ozkaz zkaz kaz az z,
Toto je nevěrná Anča Pravačka,
Toto je hněv a vina našich otců,
Toto je číslo na nejbližší záchytku,
Toto je veselá historka z natáčení,
Toto je nádherná dívka z východní Sibíře,
Toto je ryba utřená do sucha,
Toto je perfektní německá výslovnost,
Toto je jen laciná hra o všechno,
Toto je identická kopie Ježíše Krista,
Toto je pivo za dvě koruny a rohlík za deset haléřů,
Toto je demonstrace síly jednočlenné armády.

Toto není dýmka.

SKUPINA ČTYŘ BÁSNÍKŮ

Skupině čtyř básníků
se podařilo narušit biologickou konferenci
v Ženevě
Referátem
o nové kakofonické bakterii
kterou uměle vytvořili
pomocí kapátka, šťávy z grapefruitu a mlýnku na maso
Přičemž oficiální zpráva uvádí, že
tři ze čtyř básníků se výzkumu
vůbec nezúčastnili

ANDĚLÉ

Spousta obyčejných lidí jsou ve skutečnosti Andělé
a většina z nich o tom vůbec neví

Jak poznáš Anděla?

Anděl má hezký obličej
pěkný úsměv
pěkné zuby
Ale hlavně má tetování

Najdi si svého Anděla
A zeptej se ho na to

Přesně na to
Přesně na to, co potřebuješ vědět

Pak už se budeš celý život
jen smát

NA BODĚ NULA

Na světě neexistuje nic lepšího než
se dostat na/do bod/u NULA
(0)
A nezáčastně pozorovat svět kolem sebe
Vidět těm nahoře do řiti
Vidět těm dole do hlavy.
Na co byste se dívali raději?
Já upřednostňuji ty dole
To jsou zajímavé životní zápletky
nevysvětlitelné náhody
které si s těmito lidmi pohazují jak s míčem
Patřím mezi ně
Jsem spokojený s tím co mám

Teď mi někdo vysvětlete, proč má cifra nula

(0)
Největší tlačítko ze všech cifer na klávesnici?
Já to tedy vím, ale nechci dělat machra
Může na to přijít kdokoliv z vás a stát se celebritou

NULA je nejdůležitějším bodem na číselné ose
Od NULY začíná každý člověk
Na začátku máme všichni stejné nic
I když je asi rozdíl pokud se
(bohužel)
narodíte do královské rodiny
To bych nechtěl – nikdy nechtěl
Chci být v té šedé mase nul
která ovlivňuje běh dějin
Všichni jsme jen nulou
Co se ale stane
pokud se z jedné nuly stane jednička
za kterou si stoupnou všechny ty šedé nuly?
To je najednou královská rodina v prdeli

Kdokoliv z vás se může stát onou
JEDNIČKOU SE SPOUSTOU NUL

Já si za vás stoupnu jako první

Ondřej Vrbík (*1980 v Přerově)

Vystudoval Fakultu architektury na ČVUT, v současnosti žije a pracuje v Olomouci. První básně mu vyšly v almanachu *Současná poezie 2010* nakladatelství Alisa. Věnuje se také fotografii – poslední výstavu měl v Lipníku nad Bečovou.

JAN KREJČÍ

HLAS VOLAJÍCÍHO NA POUŠTI

Sníh se zas sype divoce
netaje, mrzne, zůstává
domovník nadává
lopata chrchlavá
a popel z cigarety
kouř v hubě zuby drtí

Dnes nevylezem ven
Až bude teplo a čaj s rumem

ZA DVĚ MINUTY MI JEDE AUTOBUS

Někdy je krásně
když nemlčí tráva
a dítě na zastávce si zpívá
zoufale šťastně
Miluj, miluji tě!

ČEKÁNÍ

Zašlá sláva
Spadly kamenné chrliče
výrostci vybili okna
Omítka se drolila na břízy
na trávy osladiče
a vrabci ji zobali
asi jim chutná

VEČERNÍ KOKURA

Z komínů atomové hříbky
 Mrazem žíhaná obloha
 Spálená tráva
 Malířská umbra
 Černavý burel –
 Námět pro Boha

DE SAINT BLUES

Všude a nikde
 do nekonečného obzoru
 obzoru hořících motorů
 zavítám.
 A moře bude nahoře
 a já se podívám dolů
 do moře.

Jan Krejčí (Brno)

Studuje český jazyk a literaturu na Filozofické fakultě a žurnalistiku na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Zúčastnil se školních literárních soutěží, projektu Mladé fronty. Studenti píšící noviny a minulý rok byl na Festivalu spisovatelů mezi dvaceti nejlepšími (Cena Waltera Sernera).

ADAM KATONA

LEHCE OSAMĚLÍ KLUCI OD ŠIROKÉ ŘEKY

Jako bych měl všechno maso namleté
 jako by mě čekala Noc s Hamletem
 jako bychom slyšeli už kolem nás jenom skřeky
 tak je někdy nám –
 lehce osamělým klukům od široké řeky

HYPERNOVA

Za nedělního šírání kdy staří vycházejí po mši z kostela
 bylo teplo a jarní větrné vlhké slunce
 ale i když nejsem nasranej...
 ...Hypernova
 stát ve státě stroj ze zlata
 dát ve ztrátě duše bohatá
 – jak je tam všechno tak čisté a čerstvé
 – jak plyne rychle den než projdeš tím zvěrstvem
 – jak tě tam všechno láká a tím dělá z tebe ubožáka
 – jak je tam všechno moderní a obrovské
 – nesmírně profesionální a vážné
 – jaký ráj pro oči a tělíčka dětí
 – jakou úctu a lahůdky mají k pejskům
 – jak si pak odejdeš a zahneš do úplně horního bytečku
 v Polabinách
 svlíkneš hadry od Kenvela a vlezeš do čisté sprchy
 – jak si půjdeš v záři světél koupit neexistující vánoční čepičku
 – to mi někdy bývá strašně líto
 přepadá mě děs co kdybych dostal záchvat
 našli by mě až za dva dny ve státě salámů a zmrzlin v koutě vzadu
 já vždycky chtěl aby mě našli uprostřed cesty od labského mostu
 vedle kopretin

OSOBNÍ VESMÍR

Starý dědek dočkal zimy
 může nosit nádražáckou uniformu s kapucí
 protože tak navždy vypadá – žije jen v zimě
 už se na to těšil v létě jakoby nežil
 lezou mu z ní fousy a psí výraz
 na kterém trénoval
 pro to potěšení a vědomí a smíření
 že jen takhle v zimě u trati s lopatou
 si ho všichni pamatují – i cestující v oknech vlaku
 Jakoby tam nestál pro čtyři tisíce
 ale pro jenom pro tohle všechno

PODOBNOST

Do Pardubic jednou přijela láska
 člověk by skoro řekl že přiletěla se zlatým podzimním větrem
 a byla smutná a špinavá
 – jenže ona přijela smutným špinavým vlakem
 byla zlatá a podzimní
 Byla zatím větrná Zlehka
 přijela jen lehounce a naznačeně
 vrátila se po letech
 ofoukla ti tvář
 Psi zlatou štávou provoněli dávno občurané patníky
 policejní kamery na střeše hotelu
 snímaly co se děje na nádraží
 Turista s batohem si fotil houmlesa v deliriu
 láska se dovedla smát smutným věcem
 dovedla boxerskou ranou odrazit stíny
 – rázně jak zpropíchaná mladá básnířka

Jolana Havelková, z cyklu Dočasná setkání, 1999–2002, černá fotografie

POMERANČ JEMUŽ SE ZIMOU KLEPALA PRDEL

Jeden pomeranč se dostal do Čech
a uvědomil si to až když se mu zimou rozklepala prdel
podíval se na pár filmů a řekl si
dyk vidíš že hejbou hubou jinak
s velkými obtížemi si našel špatně placenou práci
po práci na holku z práce před prací čekal chlap v autě
který kdyby byl její otec musel by ji mít ve dvanácti
a pomeranč říká: a mý neděle se líně zas v hospodě na cestě
čekajíc vlečou
no nevdá na Ukrajině by to všechno bylo ještě o dvě procenta
horší
kéž bych ale neměl jen slupku pomeranče ale kůži hroší
vděčný za každou chvíli
a při té malé krádeži malého osudu
pomeranč jednoho dne namáčklí do sudu
zabili ho kousek za Přeloučí
poslední co řekl: jejku ani jsem se nerozloučil

CHLAP

Dbát na zastřihování nehtů u nohou
ošetřovat proti opruzení citlivá místa
soustředěně dolovat ušní maz
pravidelně čistit zuby až do záhybů
stříhat si nůžtičkami nehty na rukou a chloupky v nose
čistit ústa jablkem vyplachovat kořalkou
Omývat si podpaží
holit nebo neholit koule
kartáčovat a zvlhčovat paty
vykapávat oči
umývat hřeben od povlaku
to nemůžeš stihnout v jednom životě!
A pak nasadíš krosnu a jedeš
jsi volný hudba ti zní v uších
neslyšíš hlupáky ani civilizaci
slunce svítí
jsi chlap
český chlap

MAREK K. E. BACZEWSKI

přeložil Petr Motýl

RAKEV PRO BARBIE

Hrajete si občas s mrtvolkou? Máme pro vás superdarek.
RAKEV PRO BARBIE. Rakev pro Barbie, kapesník pro Kena.
Svíčky, květy, bílý pohřební vůz a Ceremoniář –
hrůzný upír. „Milovali jsme tě, Barbie. To z lásky ti dáváme
truhlu za 1500 doláčů, kytky za 1000, povezeš se bílou
limuzínou
na nejlepší hřbitov ve městě. Milovali jsme tě, Barbie.“

MINUTOVÁ VRAŽDA SVĚTLA

Minutová vražda světla a brutální vzpomínky na písničku
toť veškerý tvůj úspěch vlna to smetla
Večerníčku
A přece to není málo
Jsou to jedny z posledních nezřetězených pocitů a věcí ze světa
cikáne
chceme být zas doma kde žijeme tak tiše
a přece nás každý uslyší
tišší než princezny pod ibiškem
a přece ti zbývá ještě znučená hodina ve snu
ve falešném městě na ubohé trosce lodi
jenom darebáci se tam zplodí
vzduch se lomí světlo má jen chvíli života
komu zbývá jen chvíle života nemá co by skrýval
ale když už to máš rozkoukaný
proč by ses nedodíval
je to tady stejný
kličky staré shledání
snad jdou pro tebe dali se do hledání
snad nepřijdou dřív než si to dohraješ
svou minutovou vraždu křehkou
budiž dej světlu zemi lehkou
ach láska je to venku řveme
ukaž nám souřadnice azimutu
ať trefíme vždycky včas když už jdeme
k nám tam kde není třeba vraždit světlo ani na minutu

Adam Katona (* 1986 v Pardubicích)

*Český písničkář, spisovatel a básník. Vydal album Pod lampou
skloněnou (2007, Indies Records, Brno), v roce 2011 vyšla na
internetu jeho básnická sbírka Lehce osamělí kluci od široké řeky,
z níž pocházejí básně, které zde tiskneme.*

Teď malé lopatky. Dělalí jste někdy pohřeb
vrabce nebo sýkorky? Víte, jak na to? Nejdřív
trochu hlíny na rakev, pak navršit krásný rov
a dát křížek s cedulkou: „Zde leží Barbie. *Requiescat
in pace.*“ To je latinsky: „V rakvi pláče.“
(strčili jste ji tam, tak kde by měla být?)
V akci nabízíme zdarma ČERVY PRO BARBIE

Již brzy v prodeji sada: BARBIE JDE DO OČISTCE

ARS POETICA XXXVI: ÉCRIRE C'EST MOURIR EN PEU (BLANCHOT)

Časem *écrit*, časem *est écrit*.
Co je před námi, je za námi. Za nás.
Co je třeba prožít, aby bylo možné psát,
a co psát, aby bylo možné žít. Léč na život.

Trochu tady, trochu tam. Nikdy natrvalo.
Nikdy do konce. Můžeš změnit práci,
změnit se v práci. Můžeš si umýt ruce,
když je to nezbytné, změnit zadání.
Kdo prokáže, že šlo o hlavu
Jana Křtitele a ne Dionýza?
Papír snese všechno.

Papíru je všechno jedno.
Chtěl bych být papír.

ARS POETICA XXXII: VŽDYCKY KDYŽ ŘÍKÁŠ, ŽE POŘÁD PÍŠU

odpovídám: ty si můžeš
zabalit věci odejít odsud
a najít si někoho jiného

já ne

ČERNÁ SKŘÍŇKA

Škoda, že se nepodařilo najít černou skříňku
dobré nálady pod troskami Twin Towers.
Možná bychom teď věděli, na co mysleli
makléři Brown & Wood a Deutsche Bank,
když stáli tváří v tvář stěně plamenů a znenadání
si každý z nich vzpomenu, že má někoho rád.

Možná bychom se dozvěděli, na co myslel člen
ochranky Robert Alamino (110 kilo živé váhy),
kterému jeho početní nepřátelé říkali „zkurvysynu“.
Anebo vírou v život unavená Jane Stovsky (16 let,
s kýblem a hadrem v osmdesátém devátém patře Babylonu)
Anebo brooker George O'Brien, lídr v oblasti
machinací na Blízkém východě. Připusťme, že ho během
vymyšlení jednoho z těch šejdířství přepadly výčitky
svědomí a podle rad psychoterapeuta si představil,
že pilotuje letadlo, které vzápětí narazí
do té svatyně zla. Chvilku na to myslel,
pak se vrátil k práci. To ho zachránilo – to ho zabilo.

ARS POETICA XL: JENOM BÁSNÍK

Nikdy jsem až tak moc nechtěl být jenom básník.
Ta skutečnost mě opravňuje k tomu myslet si,
že smrt je starý kámoš, co nepřišel na vodku.
S tím rozdílem, že dneska jsem ten kámoš já.

Smrt jako flaška vodky, ale ne u mě na stole.
Smrt jako zhasnuté světlo v koupelně a v kuchyni.
Smrt jako přízrak naplněný prejtem z jmen.
Rozumějte mi dobře – poslední věci jsou, jak říkám,
moje osobní věci. Například psaní. Osobní
věc, ne? Ale napsané – to už je konečkonců jiné.
Nebudu tajit, že píšu o smrti, protože vím
dost málo o životě jako takovém. Život jako takový
je takový jako. Mám pro něj málo slov. Jako
„jenom básník“ chci psát o něčem, pro co nemám žádná.

ARS POETICA XLI: BÁSEŇ NETESTOVANÁ NA ZVÍŘATECH

Tato báseň nebyla testovaná na zvířatech.
Neobsahuje konzervanty ani umělá barviva.
Při její výrobě nebylo použito otrocké
práce vězňů žádného asijského režimu.
Vznik této básně nezapříčinil vzrůst emisí
znečišťujících ovzduší. Nezpůsobil rozšiřování
ozónové díry ani díry v rozpočtu. Nadto je
třeba podotknout, že jde o stoprocentně polský
výrobek. Po přečtení jej vyhoď do kontejneru
označeného zeleně. Neznečišťuj vlast,
o které bylo napsáno tolik básní!

ARS POETICA XXXVII: SETKÁNÍ SE ČTENÁŘEM

Dnes se konalo setkání se čtenářem. V hledišti
sedělo třicet spisovatelů. Pokládali otázky,
on odpovídal. Jak to děláte, že dokážete párem prostých očí
opatřených skly obstarávat nabubřelé tělo literatury?
Ten šilející bezbřehý oceán? Někdo vám v té službě určitě
pomáhá, přinejmenším v přidružených záležitostech. Ano, jistě.
Dostávám stipendium Ministerstva kultury. A mám právo
na nultý výtisk všeho, co je v naší krásné zemi
vydáváno. A upřímně řečeno, zbytek už je praxe.
Takže jako první si proberme otázku vytrvalosti.
Nauč se obracet stránky i ve spánku. Do sprchy
si ber svazky zatavené do vodovzdorné fólie.
Zapamatuj si, že – čas jsou knihy. A všechno ostatní,
to už není věc člověka. My čtenáři, jsme *podivuhodně
labutě temnoty*. Jsme obdařeni milostí rezignace
a existencí ve věcech překračujících tento svět.
Řeknu to takto: Koho si Múzy vyvolily
a uvěznily ho v písmenech, ten nežije vprostřed květů,
ale je sám sobě květem.
Mimoto se domnívám, že kdo čte, nemylí se.
Jako se nepohne z místa ten, kdo vězí v omylech.

.....

Marek K. E. Baczewski (*1966)

Polský básník, prozaik, literární kritik a esejist. Žije v průmyslovém
Horním Slezsku, ve městě Zawiercie. Báseň, které zde tiskeme,
pocházejí z jeho sbírky *Antologia wierszy nie śmiałych* (2003).

Jolana Havelková, z cyklu Dočasná setkání, 1999–2002, černobílá fotografie

KARLA KELSEY

přeložila Olga Peková

SHODA (II)

V pravém uchu mi tiše hučí. Opsaný svět. Podnebí se mění, obnažuje pruhy hlíny. Dláždíme je. Odjíždíme na týden k moři, stehy dávno vytrhané.

Betula – betulla, říkáme – semida,
v naší tajné řeči. Kovové stuhy se pnou po větvích, které se neolístí. Podloží pod nimi odhaluje kosti,

když v kánoích z kůry vyrážíte k oceánu ledu. Povrchu v sledu časových skoků ubývá, vrány v políčkách tak jako kmeny, jak stáda zvířete přicházejí a mizí,

kyselá spodní voda prostupuje spoje plání. Jako bychom v kapradí mohli najít bledý palouk. Problém domu se vyčerpává špendlenými muškami, žulou rozemletou

na štěrk, řadou bříz a opuštěným dvorem. A stromem s enkaustikou v zjizvené tkáni,

zatímco tlumený tón pozounu vniká průsmykem. Stín ptáků se rozlévá v temné

území, neboť moře neposkytlo odpověď na dotaz lesklého oka prádelníku. Jeho neschopnost odhalit ve zvětrávání plán příbytku bez elegie. Mušky v ústech.

SHODA (III)

Sen, v němž jména, která udílíme, jsou vidět, vnější monogramy větrem vyhlodané do kraje srázu. Babylonští vyzvedli vodu až do nejvyšších teras, pak ji

skrytým potrubím sváděli zpět domů. Než otevřu oči, poznám podle ticha, žeš mne zavedl do vnitřního dvora, mezi mozaiky. Pak vojáci, kteří páčí cihly z boku lva,

neboť, jsme-li půleni řekou, stačí pouhý dotek a odnáší tě voda. Smůla zateklá do šrámu v kůře za milion let zatvrdne v jantar. Zahalena v dozvuku dálnice

sbírám u moře zbloudilou levanduli zpod betonových podpěr. Naše jména převedla horstvo v terasu, hlas ve sluchátka, obzor v linku, tento vnitřní monogram ne víc

než křídlo a vzduch miocénu lapený v jantaru.

Průvan z terasy mění místnost v louku vřesu, chybný překlad, vždyť vše, co je vnější musí ohlašovat vnitřek. Řece i větru

jdu vstříc s mincí pod jazykem, tichá jak zahrada, v níž hodláme zůstat. Letokruhy zjevily dávný třas, spisujeme, co zbylo, zatímco vojáci hloubí zákop skrz svatyni.

POHYB DUNY I

Vedení řadou usměrnění a stavidel za nepřítomnosti záplav bychom mohli snadno zapomenout. Řeka nebyla myšlena pro lodě ani pro oblouk mostu, ani pláň pro křížení cest nebo nákladních aut. A přesto překračujeme. Ty a já jsme sešli z nástupiště a procházeli jsme nádražím. Popisovala jsem fungování jazyka v jiném jazyce. Byla jsem ztracena v geometrické skládance barevných světél, v události, která se stala gestem, propůjčila se sledu gest, než jsi ukázal na klíčovou díрку v jedněch z řady zelených oprýskaných dveří a já se zastavila. A když jsem se shýbla a podívala, byla jsem přenesena do zlacené místnosti, k nedostupnému svícnu a brokátu, dovnitř do netknuté čekárny z dob rakousko-uherské říše, která stála v protikladu k mému tělu zatěžkanému dalšími těly, námahou vlaku, který mne do hlavního města přivezl.

POHYB DUNY II

Skutečnost, že nás zakládají právě takové okamžiky závisení, se oddává poli zaskočenému sladkostí máty. A tak tu zůstat

v tichu i přesto, že chlad země se vpíjí do látky šatů. Dokládám to zvukem utvořeným na dně hrdla a prohlášení tuto nauku za cosi individuálního, proces navlékání rukavic, zapínání knoflíčků až po loket a jejich opětovné rozepínání a svlékání. A tímto způsobem odříznutá od doteku a opět doteku vystavená.

POHYB DUNY III

Na cestě z náměstí ve středu města jsem zaslechla nepravděpodobný hlahol zvonů, jako by řeka mohla udávat rychlost tramvaje, o které se dovídám díky plastové pásce, kterou svírám, když stojím na přídi vozu. Stažená okénka. Slova jako *paralela* přicházejí zabydlit skutečnost potopy zanesené v knize, výška záplavové vlny vyznačená nade dveřmi. A tak byl pohyb pocitován uvnitř, proud překonávající naplaveniny a to, co vodní pták řekl o dřevěné střeše kostela, několikrát shořelo. A tak zjistili, že poslouchají kázání pod hvězdami. A pak se do lavic seběhly mraky a zvířata, aby se zahřály. Mísy s hořícími uhlíky osvětlovaly svaté obrazy na stěnách.

PALIMPSEST A PANORAMA

Neboť narozen do domu s omítkou zanesenou sazemi a nemajícím na výběr než se klonit k tomu, co se okolo tebe sesypalo, fontána, která nebude včas do jara opravená.

Nazýváme tu sílu čekáním bez očekávání a příliš marnou, než abychom ji přejmenovali, když stojíme na břehu řeky a ptáci se slétají v hejnech, a přemýšlím o tom, že říct ti, že patina na vnějšku kopule znamená něco, znamená málo, neznamená téměř nic

než to, co vyzdvihne ze země, když vyklouzne z kostýmu a opět do něj vklouzne. Masky se zobákem místo nosu. Dítě chrastí ručkou.

Vůle, která se stala nutností. Neměnit to, ale stát a sledovat, jak pomalu klouže, zatímco zvony vyzvánějí a matka se shýbá a slunce se opírá do tvých zad zachumlaných do vlny.

Definovaný jako matrice, zakódovaný do končetin vystrčených z popínavé ažury, manžet se vzorem tulipánů. A tak odvrát pohled. Počítej do deseti. Podívej se znova.

Karla Kelsey

Americká básnířka a esejistka; redaktorka a přispěvatelka internetového časopisu *The Constant Critic*. Je autorkou knihy *Knowledge, Forms, the Aviary* (v roce 2005 navržena Carolyn Forchéovou na udělení literární ceny *Sawtooth Poetry Prize*) a sešitů básní *Little Dividing Doors in the Mind* (Noemi Press), *3 Movements* (Pilot Press) a *Into the eyes of lost storms* (Narwhal Press). Podílí na přípravě internetové revue o poezii a poetice *Reconfigurations*, je členkou redakční rady nakladatelství a časopisu *Tarpaulin Sky* a pracuje na nakladatelském projektu *Imprint Press*.

MEGAN M. GARR

přeložila Olga Peková

350

Že každý z nás stojí sám na vrcholku zjevného světa.
Zkus stvol, zkus svít, část, ne-li celou tu velebnou rozlohu.
A vyjdi z vlastních jmen, jejich pokynů a důležitosti,
píď po pídi.

ZÁSTUPY

Přišli jsme v zástupech
a já jsem řekla,

to jsem ještě neviděla,
a tak jsem jim to řekla

i když jsem ho už viděla.
Zástupy zplodily další zástupy

tohle už jsem viděla.
Zástupy

a hledali jsme věci,
které vypadaly

a město
a pak přišla bílá zima.

si stavěly domky
na střechách budov,

jako obrazy.
Obzor

Byli jsme rádi,
že můžeme být sami.

které se propadaly tíhou,
zástupy

se stal něčím,
co moře vyrobilo

Pak jsme šli k moři
a podívali se za sebe.

se chystaly na zimu
a doufaly, že stará

a všechny věci vyslovily.
Jiný obzor

Široký snímek
krajiny byl úplně plný.

voda v kanálech
zpevní lodě a odpadky,

tam nebyl,
i když jsme ho hledali,

CHTĚLA BYCH VYKROČIT ZE SVÉHO SRDCE A PROCHÁZET SE POD NESMÍRNOU OBLOHOU

V dopise napíšu,
že s těmi horami jsi měla pravdu.
A s Amerikou.
Napíšu ti, že
jsem vystoupila z lodě,
že jsem ji na pobřeží
uchopila za stěžně,
sklepala jí vodu z trupu,
sloupala zbylé vilejše
a chaluhy
a složila si ji do kapsy.
Ta loď mě všude provází, i když nejsem na ní.
Napíšu ti,
jak nesmírná je nesmírná obloha.
Jak jsem třetího dne nedokázala
spustit oči

z malíře. A čtvrtého,
jak jsem se přesunula k Pekelné bráně,
počkala na soumrak,
pak roztáhla paže
na obě strany.
Že než přišel pátý den,
měla jsem kapsy obtížené solí.
Napíšu,
že jsem odpověděla vypařováním.
Napíšu,
že tenhle příběh má dvě verze.
V té první se nebe
vlévá do prasklin v chodnicích,
přelévá se přes obrubník do kanálu,
stéká po ulicích,
celé stéká po ulicích.

DOKUMENTY OCHRANĚ

(Textová část knihy byla co nejvíce zkrácena, aby se předešlo zmatkům způsobeným přebytečnými slovy.

Obrazová příručka knihvazačství, Manly Banister)

Dokument č. 3

Jednu dobu jsme žili na
vrcholku srázného kopce
a říkali jsme mu takhle

a

na úpatí toho srázného
kopce byl potok a v něm
uhánějící voda a kolem
šlahouny vína a tak.

Kopec se místy zvedal a klesal.
Kopec měl jména,
která jsme mu dali, jak hory a

ten čerstvý vzduch,
ten
vzduch.

A takhle jsme ho zachránili.

Že i navzdory hrozbám pro archiv
(zahlcení, požáry),

matčinu zaklínání se smrkami a
sokoly a sovami, zanedbaným
obvodům, které otec

říkal, koukni, takhle zjistíš, kde končí,

hloubili jsme ho jen pomalu,
desítky let,
babička

u ústí potoka, říkala,
rostl kdysi takový rádoby pomerančovník,
všelijaký bambus.

Dokument č. 2

Přidej k nezbytnostem
jazyk.

Ptáky,
stromy, svátosti a předložky
ztracené v počátcích. Dobrovolně
přijatou afázii.

A zde? Cihla a volavka
se nám odcizují, ponejprv,

pak se opět přiřazují,
aby získaly smysl na tomto bdělém místě.

Potichu zápasíš.
Drmolení se mění v mumlání a
postupně odeznívá.

I my uticháme.
Chystáme se na moře.

Za nocí, kdy mlha vážne ve výduti
země,

my sami hrneme hlínu,
zvedáme se výš a výš –

viz: seznamy toho, co už jsme zapomněli.

Dokument č. 4

Procítá do uhlí
a echolokace velryb.
Oblékáme se,

sledujeme páření vlaků pod námi.

Znovu povzneseni,
vyhlašujeme smír:
my a věčně se rozrůstající cizí svět,

ta mohutnost, historik, který
říká:

Náš blahobyť nás zamrazí.
Vyjmenovávám vše, co si pamatuji.

Vymýšlím údolí z mraků a
do budoucna, jako by nás to mohlo spasit.

Dokument č. 5

A když jsi nemohla pryč, další věci naráz začaly jít.

Vyklidit dvorek, asambláž

nebo obracení kamenů,
na které sis předtím ani netroufla.
Nedovedla jsi říct, jak se ptáci a léčivky jmenují,
a přesto rostli a zpívali.

A představovala sis
města utíkající pod nánosy popela
při každém lehčím zadunění.

Míle a míle vyvrhnutého soumraku.
Co by se stalo, kdybys počkala.

A tak se svět utišil a
Amerika tě přijala za svou.

Ty jsi přijala Ameriku,
byla jsi naživu všude v ní

v modálu, perfektu, plusquamperfektu,

znova, znova, znova

se tohle dělo.
A sopečný popel pozřel celé, celé nebe.

Dokument č. 1

První pátrání je po tom, co tu bývalo,

býval tu kdysi okounek pstruhový nebo vítr
nebo znepokojivá horečka nebo něčí samota, která
vzala okenice z oken a sesbírala usazené nánosy,

býval tu kámen nebo stoh, skládky

nebo ohromné
rozlohy drátů, byli snad na útěku a kdo vůbec,
věděli proč –

Býval tu nějaký dluh
nebo tenký film, který zazátkovali, opatřili štítky
a prozkoumali, došli k závěru, že smí být spotřebován,
býval tu jilm nebo hliník, drobné předměty

nebo složky nebo pot nebo jídlo. Býval tu nátěr nebo
něco k neuvěření, čaj, domovy, losi, jezero,
minulost odlitá ke studiu,

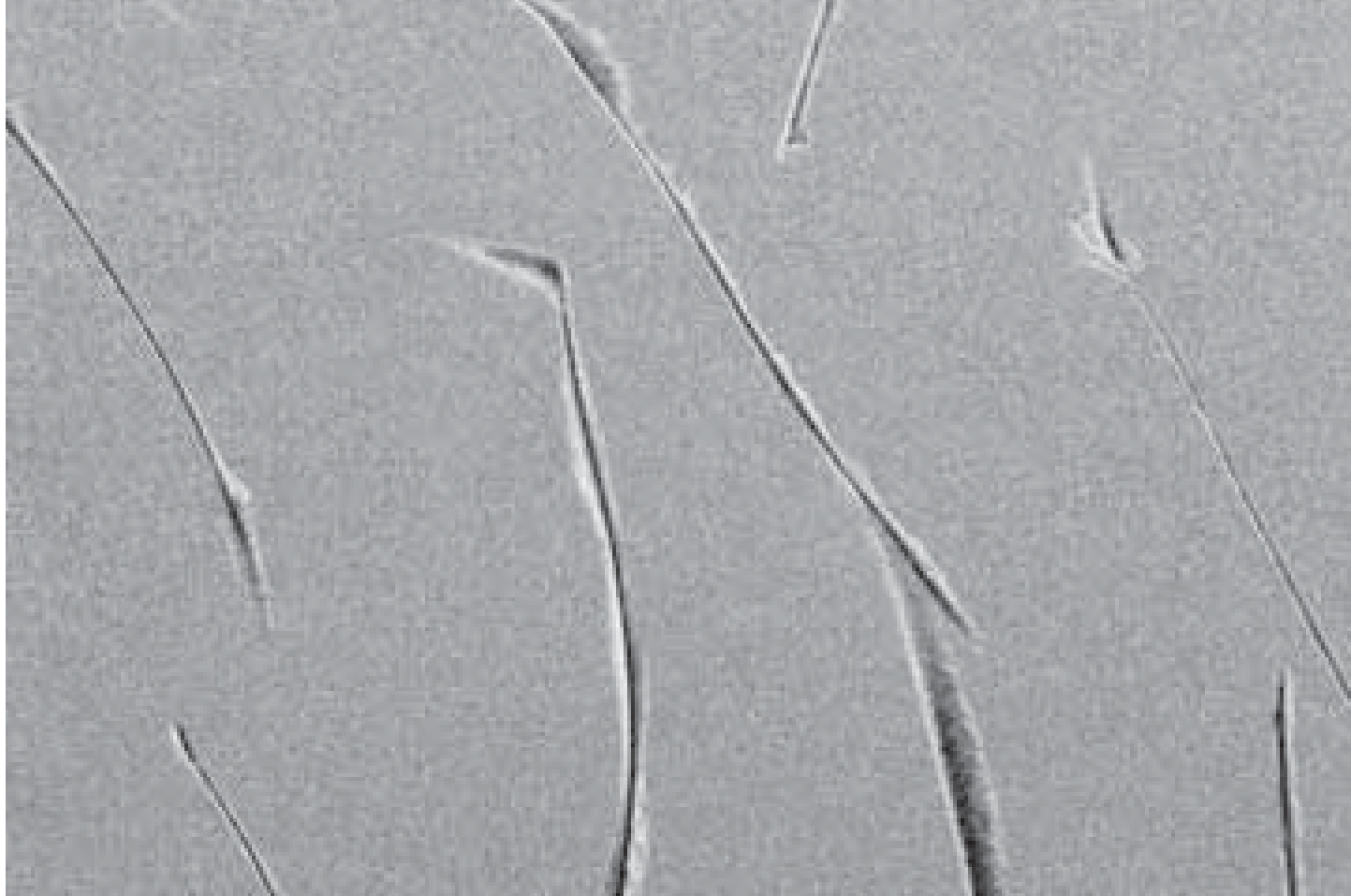
býval tu led, hra.
Bylo to uchováno. A pak. Dějiny, knihy plné dějin.

Vše, vše.

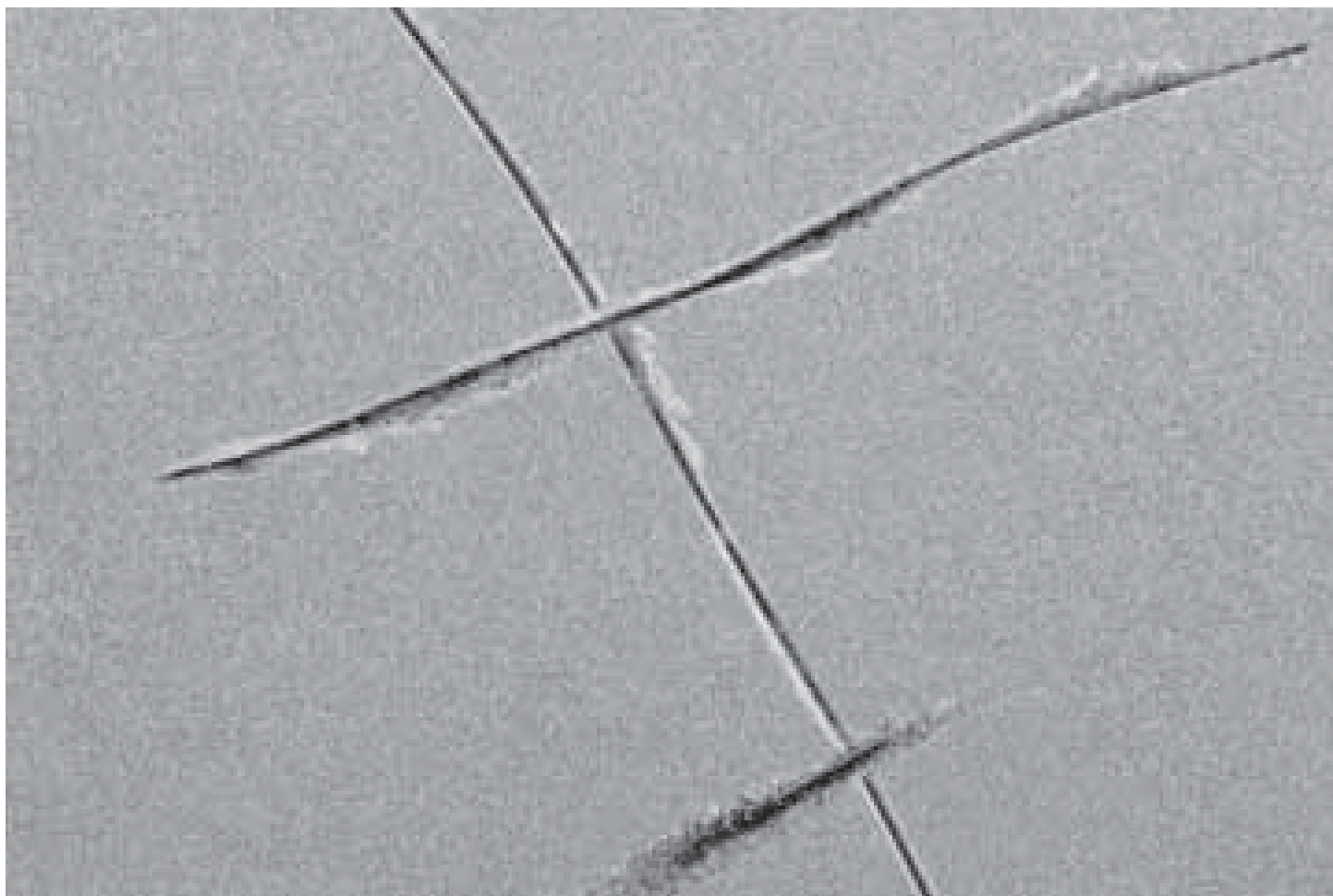
Megan M. Garr

Americká básnířka; zakladatelka a redaktorka amsterodamského literárního a kulturního časopisu *Versal*. Její příspěvky na téma translokality se objevily v několika magazínech, naposledy v antologii *A Megaphone sestavené Julianou Spahr a Stephanií Young*. Její básně vyšly mnohokrát jak ve Spojených státech, tak v Evropě. Její sbírku *The Preservationist Documents* chystá k vydání nakladatelství *Pilot Books*.

Jolana Havelková, Proní bruslení 2008–2009, čb fotografie

DONNA STONECIPHER: ÚRYVKY ZE „VZOROVÉHO MĚSTA“ (VZOROVÉ MĚSTO / MODEL CITY)

přeložila Olga Peková

1.

Bylo to jako zkoušet představit si město, kde není možná žádná další budova, město již dokonale, úplně, velkolepě, neprodyšně vystavěné.

*

Bylo to jako představit si život ve městě, jehož občané jsou spokojeni s tím, co už bylo vystavěno, kde neexistují architekti a samo slovo „architekt“ má zastaralý nádech, stejně jako třeba „aparátčík“ nebo „kastelán“.

*

Bylo to jako žít v takovém městě jako architekt, být z čirého uchvácení neschopen přestěhovat se do jiného města a trávit celé dny vyhlížením z okna na ono dokonale vystavěné město, na jeho dokonalé mrakodrapy, letiště a chrámy.

*

Bylo to jako být tím architektem a vědět, že i všechna ostatní města už byla dostavěna, sedět celý den u okna, uchváceně vyhlížet ven na všechny ty dokonale vystavěné budovy.

3.

Bylo to jako si jedné zimy pomalu uvědomit, že po celém městě vyrůstají nové budovy, a pak si povšimnout, že každá z nich je hotel.

*

Bylo to jako myslet celou noc na ty prázdné pokoje, všechny ty prázdné pokoje postavené proto, aby schraňovaly nepřítomnost, myslet na ně, zatímco ležíš v noci v posteli a nemůžeš spát.

*

Bylo to jako cítit, že se propadáš písmenem „o“ ve slově hotel, ve chvíli, kdy málem usínáš v posteli, v té posteli, jíž jsi vlastníkem, jako být v poslední minutě zachycen vlastnictvím, vlastnictvím svého bdělého já.

*

Bylo to jako podlehnout tomu vlastnictví sebe sama a dojít k oknu, dívat se ven na všechny ty slabě osvětlené verze slova „hotel“, které po celém městě ohlašují své přelétavé nepřítomnosti.

4.

Bylo to jako číst *Das Passagen-Werk* a přemýšlet o tom, jak skvělé by bylo vydat se na nákup do minulosti, kde každý obchod byl obchodem se starožitnostmi a člověk mohl pořídit kdekterou starožitnost za hubičku.

*

Bylo to jako číst *Das Passagen-Werk* a přemýšlet o tom, jak čas přidává nebo ubírá věcem a lidem na hodnotě, jak k nám některé předměty přicházejí z minulosti jako mudrci ověnění vědomostmi.

*

Bylo to jako odložit *Das Passagen-Werk*, zhasnout světlo a ležet ve tmě, zoufale toužit po prvním vydání *Kořtů zla*, zoufale toužit po originálu od Atgeta.

*

Bylo to jako ležet ve tmě a uvažovat, co kdyby člověk tehdy mohl vědět, co ví dnes, a také jestli dokáže rozpoznat hodnotu věcí až poté, co ji rozpozná historie, nebo jestli se jen opičí po inteligenci své doby.

10.

Bylo to jako spatřit jednoho dne lišku v úplném středu města – skutečnou lišku, ne lišku vycpanou, ani logo s liškou, ani rzravou dívku, se kterou by se člověk možná chtěl vyspat.

*

Bylo to jako zastavit se a zírat na tu lišku spolu se všemi ostatními, kteří jdou po ulici, se všemi ostatními, kteří se zastavili na své cestě a v úžasu zírají na onu lišku.

*

Bylo to jako sledovat tu skutečnou, hebkou lišku se skořicově hnědým kožichem, jedinou pohyblivou věc v celé krajině, jak se hbitě prosmýká zarostlým středním pruhem, vrhá pohledy po lidech, kteří stojí na chodníku a zírají.

*

Bylo to jako by ta liška odvrátila veškerou pozornost soustředěnou na svůj matoucí zjev, dál utíkala po ulici, mířila do liščí nory, o které ví jen ona sama – tmavá, těkavá, na mizině.

11.

Bylo to jako vystoupit na neznámé stanici metra, mít někam namířeno a zahlédnout ceduli, na které je napsáno: „Muzeum cukru, 500 m“ a náhle změnit plány na ten den, změnit cíl cesty.

*

Bylo to jako pokračovat okolo toho nápisu „500 m“ z reklamy na Muzeum cukru a pomyslet si, jen 500 m od nekonečné sladkosti, kterou si zasloužím, zapomenout svůj původní cíl pod kaskádou cukrových krystalků.

*

Bylo to jako jet poslušně metrem k novému cíli cesty a nevědět nic o Muzeu cukru, vědět jen o cíli cesty, nevědět nic o Muzeu cukru a o tom, jak dovede zhatit plány.

*

Bylo to jako ujít 200 m a náhle pochopit, čím Muzeum cukru skutečně je, otočit se a vydat se znovu k původnímu cíli cesty. Protože jeho podstatou je svádění, svádění a odmítnutí.

15.

Bylo to jako jít na výstavu, kde všechna umělecká díla pojednávají o melancholii, a propadat záchvatům neovladatelného smíchu, obzvlášť před vitrinou se slonovinovými kostřičkami určenými „k soukromému zamyšlení“.

*

Bylo to jako dívat se na obličje těch koster a ptát se sama sebe, proč se lebky pokaždé takhle šklebí, nad čím se ušklíbají, a pak si uvědomit, že každý z nás se pod svým obličjem pořád ušklíbá právě tak.

*

Bylo to jako cítit ten úšklebek pod svým obličjem v každou chvíli, dokonce i tehdy, když vzlykáš, když se netváříš nijak, když si čteš tlustou knihu v noci u tmavého okna: sedíš a proti své vůli se šklebíš dolů na knihu.

*

Bylo to jako odejít z oné výstavy na téma melancholie a téměř slzet smíchy, představovat si memento mori, drobné kostřičky, které v ruce s rukavičkou drží nějaká urozená dáma, soukromě se zamýšlí a tajně se při tom ušklíbá.

16.

Bylo to jako sledovat z okna své ložnice, jak se na město pomalu snáší poprašek sněhu, jak se molekulární složení města pomalu mění pod povrchovými náznaky osifikace, symbolické roviny.

*

Bylo to jako sledovat, jak se poprašek sněhu pomalu usazuje na staveništi na protější straně ulice, které se jednoho dne stane hotelem, sledovat, jak sních dočasně vyplňuje místo, kde jednoho dne bude trvalá dočasnost.

*

Bylo to jako začít pomalu myslet na sních, jako by byl trvalý, jako by i to staveniště bylo trvalé, velkolepé otevření hotelu trvale odložené, i jaro odložené, to velkolepé otvírání krosků.

*

Bylo to jako cítit ten poprašek sněhu i na sobě, jako by člověk byl součástí města; jistě, je od něj odloučený a sleduje ho z okna; zároveň je však jeho součástí, dočasnou součástí pod popraškem sněhu.

17.

Bylo to jako dívat se z okna na město, na jeho pestrou sbírku mrakodrapů z různých dob, a přemýšlet, jestli značí energii a životaschopnost demokracie, nebo její úplnou rezignaci.

*

Bylo to jako sledovat zubaté stupně mrakodrapů na obzoru a přemýšlet, jestli někdy někoho napadlo, že tato poklona horskému panoramatu jednou bude mírnit nedostatek vznešeného ve městě.

*

By to jako dívat se ven na ohromující výšku mrakodrapů a na jejich pestrý chaos a přemýšlet, jestli vůbec může být něco jako demokratická vznešenost.

*

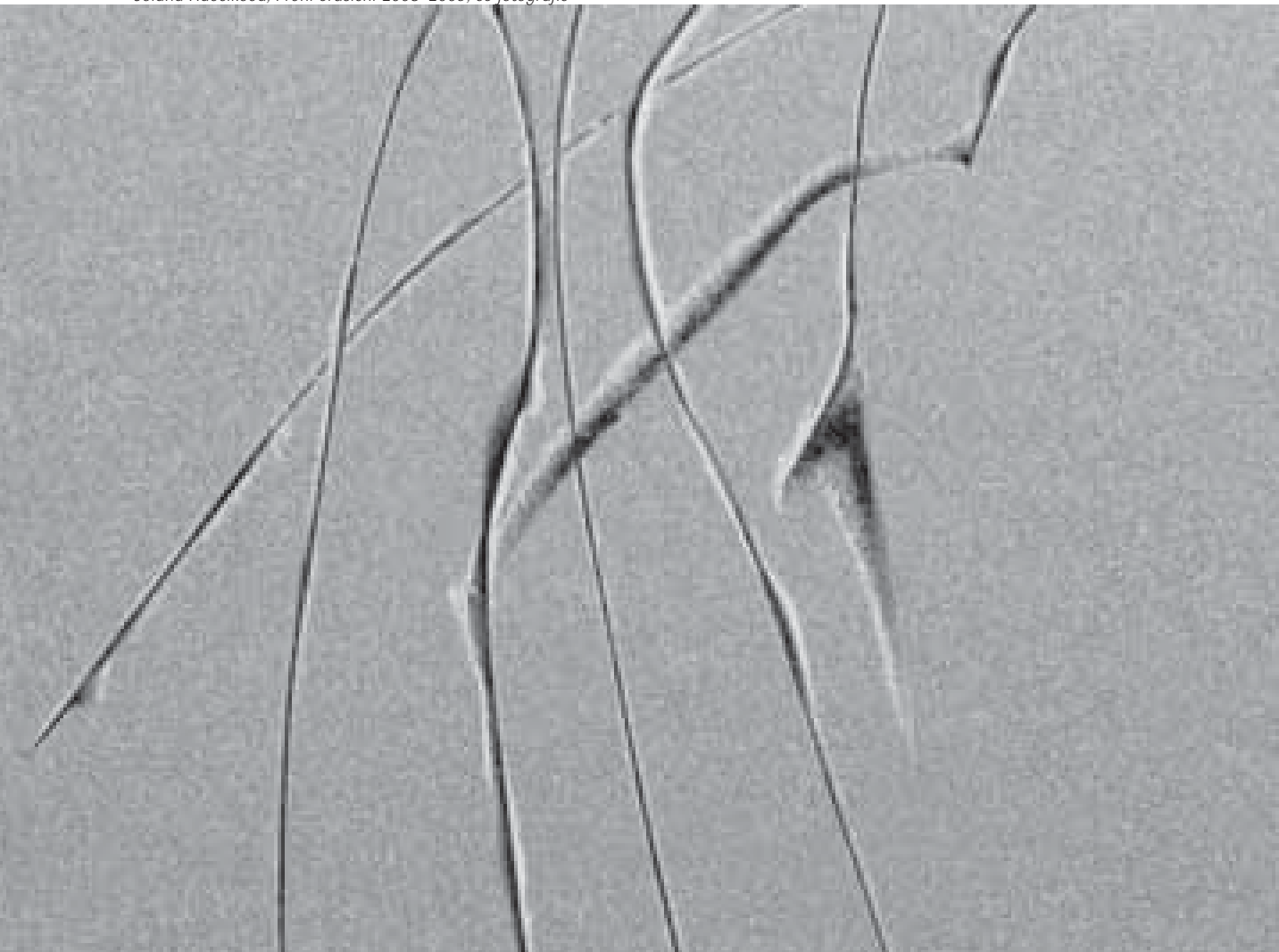
Bylo to, jako když mladá architektka celé hodiny prosedí u okna a sleduje panorama města, vede si seznamy budov, které jsou krásné, a těch, které jsou vznešené.

.....

Donna Stonecipher

Americká básnířka; autorka tří básnických knih, z nichž zatím poslední, nazvaná *The Cosmopolitan (Coffee House, 2008)*, vyhrála americkou literární soutěž *National Poetry Series*. Překládá z francouzštiny a němčiny, žije v Berlíně.

Jolana Havelková, Proní bruslení 2008–2009, čb fotografie

SEAN BONNEY: Z „AFTER RIMBAUD“ (PODLE RIMBAUDA)

přeložila Olga Pěková

*Po Angličanech jsem zdědil svou lásku k alkoholu, blbosti a násilí –
nesdílím ale uzavřenost jejich hranic, jejich byrokratickou fasádu*

neboť naše souřadnice jsou zmagnetizované, únikové východy
zabrané
zmizeli jsme, my, balvany zkázy a světla –

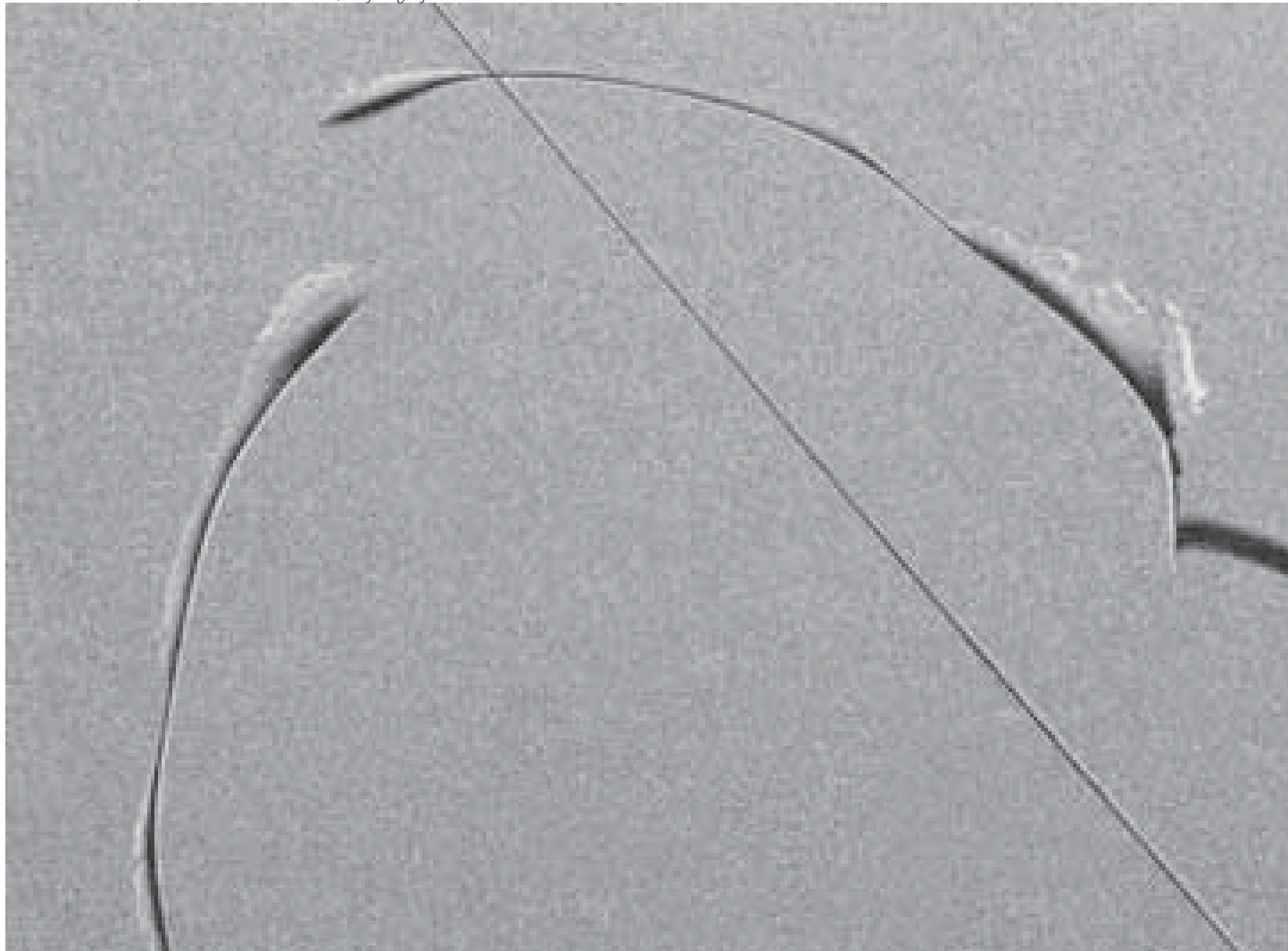
neboť naše ruce nejsou rukama aristokratů & zdaleka nepatří trhu
přišli jsme po uši v pocitech, s trochou cílené ústupnosti –

ten úhel nahání hrůzu, příkazem dne je bídná naděje –

neboť vaše mapy jsou mimo provoz, navštěvujeme vás tajně
my, kruhy zrušených hvězd, vlající cáry krutých dělnic z továren
chceme zahalit vaše tváře, polykat v milosti i obtěžování –

Georgi Osborne, bože lásky, zavrhli jsme krásu –

Jolana Havelková, Proní bruslení 2008–2009, čb fotografie

***

Živý vstup. Květen 2010. co se nám líbilo / první samohláska –

byly mezinárodní večery přívalového studia, byly ty harmonické naše hydraulické přepočty, vaše léky, dětské knihy

Nephogramy! Volební koláčky! Ó hypnotické zvrátky
& bankovní nádioky. Tyhle sféry nás štvou, jo,
jako jaderný střely. A přeče, naše tolik čisté ruce
malomocných versus bíč / 360 stupňů / otroctví

nebo paraquat / rez na tvém stříbrném náboji
se zvedla namísto odsudku? Styď se. Zaveďte
lamotrogin, můj dusivý plyn / koření, láska,
skatologická roonost, pozlacené milodary

tj. pošli květiny, oheň, drahokamy

druhá, třetí, čtvrtá atd. samohláska / sorry, ale byl to samostatný útok
& stydlivě obkroužili kotouče práva. nebo je nedokážeme najít –

máme za to, že jsme v bezpečí na střeše světové lásky –
naše fantasmagorické obchodní plány, studium hvězd –

ostrovy mrtvých –

***

den voleb. konečná. shluk předchůdců ve stejném jazyce
tj. kobky rasistického světla, s pomocí sloves, hroučící se
Bulharsko nebo co, příslovce
mysli si, že přídavná jména jsou uprchlíci. postřílels je: tumáš
slohového rádce –

(e) křivka dluhu –

(a) ruší vpád promlouvajícího já –

(u) systém kolektivního myšlení –

(i) neschopný / neochotný pracovat –

(o) mimo jisté državy stoického opovržení –

Vešel jsem proní. Terč A stál u stolu,
zasáhl jsem ho štítem. Přibodl jsem ho k podlaze,
byl jsem hnus a krása, spal bych v absolutní hudbě

věštníky se sestávají zcela z nervů
harmonie, čisté náказы myšlenkou

vešli jsme do uctivého přišeeří, ta jména, dosáhli jsme
klihu a vražd / či byli jsme obrazy, památníky, zvěstování

& velmi okaté dusičnany / po Angličanech jsem zdědil
své jízlivé & hořké zlomy, své žalostné krupobití –

***

Chápal jsem peníze na způsob nože, byl
bych užil centrifugu > Londýn rotující
oharky abstraktního města, metropole
v červené a černé. Město spalo, my bděli
v něm > opak je také pravdou, zatarasilo
cestu antihmotě promlouvajícího já
vyměšovalo paměť < čelilo své existenci
jak buržoazní lásce, kanibalské monstrum
kde vláda válčí proti transparentním
výsledkům myšlení < roztomilý malý
enzym rozpustil historii našich tváří,
zprivatizoval místo a vzorec > vědomí
v exilu, masa bez počtu, vzpoura je
cenná. Významy sdírají řeč nepřitele z kůže.

***

není signál > v příloze zasílám
jedenkrát dílčí krajinu, sedraný
izotopický jazyk čili ptáka stejného
peří čili význam, sexuální teorémy
lain Duncan-Smithův jedním z nich &
prozodicky k ničemu, alespoň to
je jasné, vráží do básně jako by byla
společenským životem > & i
tohle je past / její racionální podoba
nákazou seslanou na tento svět
< v příloze zasílám jednu oránu
zasazenou v krajině policejních počtů
tj. Blanqui se nezmohl ani na slovo
telemetrické nebe o jiskřící bílé

***

jenže, co kdyby zboží mohlo mluvit > jeho
imaginární přátelé tě tahali za rukáv, ty
jejich pusté životy > jednoduché jak květ, jak
zpěvná fráze < krásné jak zatloukat hřebíky
do lebky Williama Hagua, té zpustlé
růžové > představ si šlechtění bradavic,
jako by zboží mohlo mluvit > nebo vystřelené
prožité kulky & slzný plyn, když třaskavá slova
obklíčila poslední z osvobozených měst
nebo nelítostný bzukot much > tak jako tak si
představ, co kdyby zboží mohlo myslet > jeho
žebrové ruce na tvém rukávě > zpěvné
paprsky lásky < pustý, ctihodný život

* * *

Plán A: přenášíme ústřední panoptikum veřejného mínění > každá výloha > se rovná určitému hnutí > spektrální rozklad v němž si Londýn může zaplatit pohled na svou minulost, svou tvář < každá tvář představou utkvělou jak slovník úrovně A < zde čerstvé samohlásky, jak v proti „nim“ > tabule skla

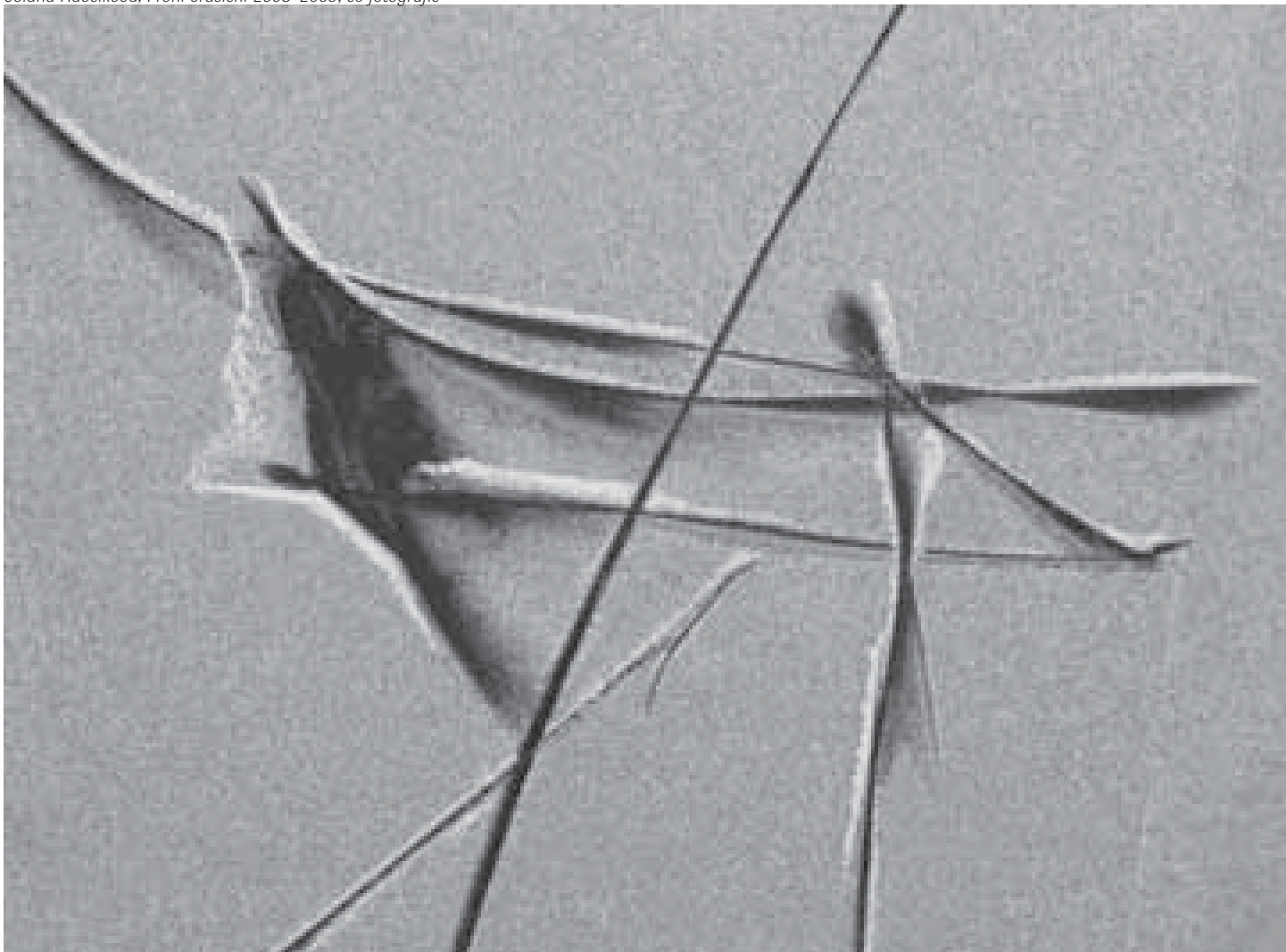
jak průlom osmý zákop na Piccadilly < jednoduše blok I: kde jsem prohlašoval / a od těch dob jsme jejich tabulí skla veřejných svinstev > dobrá lhal jsem < jako bychom byli středem Londýna < řval jsem na nějakého poldu > byl přízrak nepřítele říkal jsem si nebo polapený vně svého kulatého čirého světa

---

Sean Bonney

Anglický básník, autor knih *The Commons, Document, Baudelaire in English a Blade Pitch Control Unit*. Žije v Londýně, kde se zabývá mapováním spojitostí mezi radikální poetikou a levicovou politikou.

Jolana Havelková, *Proní bruslení 2008–2009*, čb fotografie

„ČEKÁM, KDY PŘIJDE PRVNÍ ŽALOBA ZA UŠLÝ ZISK, ZAPŘÍČINĚNÝ ZÁPORNOU RECENZÍ.“

13 otázek pro Boženu Správcovou

Patříte mezi výrazné osobnosti literárního života 90. let. Myslíte si, že poetické dědictví, které tou dobou vznikalo, má stále co nabídnout současným mladým básníkům? Lze s 90. léty v nějakém ohledu srovnat období nulté dekády, které právě minulo?

Jestli má poezie z 90. let co nabídnout současným mladým básníkům, to vážně nevím, bylo by lepší optat se spíš jich. Nejde jen o to, zda bylo tehdejší básnění dobré, vynikající či pitomé, ale také o to, kam se celková kulturní atmosféra za dvacet let posunula – tedy co jsou dnešní mladí básníci ještě ochotni číst a na co už neslyší. Kdybych to chtěla ještě víc zkomplikovat, musela bych rovněž připomenout, že současní mladí básníci netvoří (aspoň doufám) žádnou homogenní masu (stejně jako poezie 90. let), a pro každého je tedy přínosné či nepřínosné něco jiného. A i to, že chtít nějaké objektivní hodnocení 90. let od člověka, který v nich byl emocionálně hodně namočen – nevím, nevím... Kdybych se pokusila o nějaké srovnání (které prosím berte s velikou rezervou), vidím spíš rozdíly – důvěra nejen v pravdu, lásku a spravedlnost aspoň v rámci literatury, ale také ve smysl jakéhokoliv snažení ve prospěch těchto hodnot poněkud utrpěla, řekla bych. Místo toho se rozmáhá rezignace a vedle toho se bezostyšně rozlézá síť vzájemně se podporujících brachů, kteří si v honbě za slávičkou ani neuvědomují, že jsou jen naivní položkou jakéhosi šedivého byznysu všelijakých kulturních aranžérů a projektantů. Ne nadarmo se ozývají hlasy, že prožíváme období neormalizace, ó ano, krecht, který byl v devadesátých letech odklopen a zhurta prorýt, se opět uzavřel – jenom ideologie je mnohem zákeřnější, protože netušíme, kde má ústřední výbor. (Resp. má ho bohužel v odlehklém koutku duše každého z nás.) Tou ideologií jsou samozřejmě peníze – argument či alibi opravdu už pro cokoli. Čekám, kdy přijde první žaloba za ušlý zisk, zapříčiněný zápornou recenzí. A připadám si stará 400 let.

Co si myslíte o současné angažované poezii? V čem vidíte příčinu jejího boomu? Dokonce i básníci, kteří byli dříve k tomuto směřování poezie spíš skeptičtí, začínají zkoušet psát otevřeně angažované básně (viz např. Adama Borziče a jeho báseň Bradleymu Manningovi). Jak se k tomu stavíte? Chystáte se k něčemu podobnému i vy?

Já bych tolik nepřeháněla. O angažované poezii se hodně mluví (také v *Tvaru*), ale skutek spíš utek – až na pár výjimek básníků, kteří tak psali vždycky, protože se prostě tímto způsobem vztahují ke světu (namátkou např. Svatava Antošová, Vít Janota, Lubor Kasal či Vít Kremlička). Mám podezření, že jakmile se angažovaná poezie vyhlásí jako poetický program, agitky nejsou daleko a užijí se chystají do fronty na metál. Možná, že vtip

spočívá v tom, že „angažovanost“ musí do básně vstoupit ještě s něčím jiným (řečeno pateticky třeba s touhou, vírou, láskou, svědomím nebo vztekem básníkovým), sama o sobě je jako důvod ke vzniku básně poněkud nemohoucí. Stačí se podívat, co nám z minulosti zbylo – z básní a vůbec z literatury, která ve své době byla tzv. angažovaná. Něco ano, ale je zrovna dobový politický či sociální náboj to, co nás na těchto textech ještě po letech přitahuje? Jak už jsem naznačila, některým básníkům se do poezie takové věci derou samy, a ti pak dovedou psát i onu „angažovanou poezii“, ale většinou se právě takoví o svou angažovanost čerta starají. Masivnějšího tlačení na pilu bych se spíš bála, resp. smála bych se mu a doufala, že mě smích z nějakých ne-estetických důvodů nepřejde. Čili – nechystám se, určitě ne vědomě.

V 90. letech se čile diskutovalo mimo jiné i o mimotextových aspektech poezie, respektive o vztahu poetického textu k mimojazykové zkušenosti. Jak aktuální je podle vás nebezpečí, že se poezie stane „textem pro text“ nebo snad napodobit to, co zná autor ze své čtenářské zkušenosti? Jak důležitá je pro vás v textu hmatatelná autentizující zkušenost autora?

Jako pro autorku je pro mne tato otázka hodně akademická. Kdyby moje texty nevycházely z autentických prožitků (a je celkem jedno, jestli jsem něco prožívala na vlastní kůži, ve vyprávění přátel, ve snu nebo v textu, filmu či obraze nějakého umělce) – vůbec by nevznikly, neměly by sílu přeprat moji lenost a donutit mne vzít tužku do ruky. Nevím, jak jsou na tom jiní autoři, ale mám podezření, že dost podobně, protože psát „texty pro texty“, nápodobou či kdoví jak, to musí být pěkná otrava. Myslím si, že tato otázka v 90. letech nevystala ani tak mezi autory, jako spíš mezi kritiky – někteří z nich najednou získali dojem, že to „vymyšlené“, resp. to, co se nezakládá na nějakém reálném (?) prožitku autora, je špatná a lživá poezie. A co hůř, měli dokonce pocit, že oni jakožto kritici nějak dokážou rozpoznat, jak to doopravdy s autorem bylo (viz termíny jako „předtextová zkušenost“ a „přiléhavost textu k ní“), a použít toto domnělé rozpoznání jako hodnotící kritérium. (Janu Štolbovi to třeba vydrželo více než desetiletí a byl za to obdivován, ale našli se i mnohem méně opatrní hlasatelé autenticity, kteří se nezdráhali pro kontrolu autentičnosti přepočítávat muší nožičky v jakési metafoře, anebo se rozčilovat, že z kritizované básně není jasné, zda k nevěře ve skutečnosti opravdu došlo, nebo ne.) Nějak přitom zapomněli, že pravda a umělecká pravda nemusí být úplně totéž, a také to, že lidé jsou velmi různí, různě komplikovaní a potrhli, a možnost následovat pocity a prožívání druhého je spíš zázrak než důkaz uměleckých schopností autora – ty se možná manifestují v něčem jiném, třeba v provokování autentických pocitů čtenáře.

Všeobecně se mluví o tom, že poezie se ocitá v krizi coby okrajový žánr, který oslovuje jen úzkou skupinu čtenářů. Co si v této souvislosti myslíte např. o performanci nebo o snahách spojit poezii s jinými způsoby uměleckého vyjádření (typografií, divadlem, výtvarným uměním)? Může jít o určitá východiska z krize způsobené vyčerpaností textu jako média?

No ale pozor! Já si třeba ani trochu nemyslím, že poezie je v krizi, a už vůbec ne z „vyčerpanosti textu jako média“. V krizi je celá západní civilizace (a kdoví, jak je to s tou východní), a to v krizi nikoli ekonomické, ale v krizi ze ztráty smyslu existence. Jistě, taková společnost pak ze svého středu produkuje skutečně jen úzkou skupinu čtenářů, co se dá dělat... Můžeme jistě (my básníci) po vzoru obchodníků znervóznět, začít hledat chybu v sobě (možná, že nepíšeme dost atraktivně?) a snažit se nacytat publikum na nějaké bonusy či nové obaly. Ale taky nemusíme. Nicméně spontánní snahy propojovat poezii s jinými uměleckými žánry tu byly vždycky – někomu se to pěkně dařilo, někomu ne; ale dělat z něčeho takového program mi připadá stejně nešťastné jako dělat program z angažovanosti.

V tiráži vaší nové sbírky *Východ* není uveden redaktor. Znamená to, že jste na své sbírce pracovala pouze vy sama? Jak důležitá je podle vás obecně úloha redaktora a na jaké úrovni je podle vás redaktorská práce v Česku?

Jasně že jsem na *Východě* pracovala sama – tak jako na všech svých knihách! Korektury mi ovšem velmi bystře a rychle udělala Zuzana Zadrobílková, grafické a částečně i typografické řešení knihy je dílem Vladislava Zadrobílka. Ten se o knihu postaral i v jiných směrech: především vymyslel, že ji vydá, dvakrát se pokusil získat na ni grant, a když ho nedostal, vložil do ní nemálo svých peněz, nechal mne vybrat si výtvarníka; ale také se do poslední chvíle trápil, jestli některá z minulých verzí nebyla lepší a kde je ten zlom mezi kovem a hlušinou... Napsat se do tiráže jako redaktori asi nepovažovali ani on, ani jeho dcera Zuzana za důležité. Takový je Trigón a je mi ctí patřit mezi jeho autory. V jiných nakladatelstvích to funguje jinak a z některých jsem kvůli tomu jinému fungování i uprchla.

Když je řeč o úloze redaktora, několikrát jsem ji na sebe také vzala a připadá mi, že jde spíš o určitý typ asistence: Přečíst text jaksi zvenku a upozornit autora na chyby, případně nejasná či hluchá místa, na která si on sám třeba zvykl a už je nevnímá; udělat korektury; pokud jde o sbírku poezie, pomoci autorovi – pokud o to požádá – s výběrem a řazením textů či s názvem, ale nezapomínat, že poslední slovo má v každém případě autor a redaktor jen doporučuje, tj. neměl by mít ambice za každou cenu prosadit svou. Na jaké úrovni je obecně redaktorská práce v Česku, nedokážu říci: Některá nakladatelství na ni kašlou, jiná jsou úžasně pečlivá.

V letech 2003–2005 jste působila jako redaktorka internetové *Postmoderní revue*. Nepodařilo se mi najít informace o tom, jak tenhle server vlastně fungoval – podobal se v něčem těm současným?

Moc ne. Snažili jsme se s Luborem Kasalem vlastně o něco dost neinternetového – dělat klasický časopis tak, jak jsme byli zvyklí, redigovaný, s rubrikami a všemi možnými časopiseckými žánry, jen byl z úsporných důvodů přenesen z papíru na síť. Nebyl dokonce ani moc interaktivní, diskusní fóra nám naháněla husí kůže už tenkrát. Také grafika byla co nejprostší, což si ale v dobách pomalých připojení spousta lidí spíše chválila. To, že se po *Postmoderní revui* slehla zem a stala se jen záhadnou položkou v několika životopisech, beru jako jemné, ale vlastně dost děsivé upozornění na nestálost, křehkost všech možných elektronických dat a médií, na kterou běžně příliš nemyslíme. Papír může shořet, můžou ho sežrat myši nebo plíseň, ale pořád ještě existuje naděje, že se aspoň nějaký výtisk dochová – třeba náhodně založený v hromadě čehokoliv, když už ne v knihovně. Ale tohle? Otočením vypínače, jediným kliknutím myši nějakého virtuálního údržbáře věci zmizí – a co hůř: zmizí do hloubi času, zpětně, jako by nikdy nebyly...

Co si myslíte o dnešních internetových literárních serverech jako *Písmák*, *Totem* nebo *Liter*? Vnímáte spíš jejich negativní stránky nebo je chápete jako užitečný prostor pro začínající autory? Co si myslíte o snahách začleňovat internetové autory do „klasického“ literárního provozu (např. v tištěných antologiích)?

O literárních internetových serverech si nic moc nemyslím. Jeden čas jsem byla zvědavá, zda se na nich něco zajímavého nezačne dít, ale nezačalo. Považuji je spíš za záležitost společenskou než literární – se vším všudy. Některým začínajícím autorům možná mohou prospět (dodat jim sebevědomí a utvrdit je, že nejsou se svou „úchylkou“ na světě sami), ale jiným zase uškodit – ta rychlost odezvy a zpupnost kolektivního mínění, stejně jako všelijaké ty lokální žebříčky plus praktiky, jak v nich zabodovat – to může leckoho slušně otrávit nebo i přivést na zcestí. A to poslední téma je mi (možná už jsem fakt generačně jinde) jaksi cizí – to jako když někdo začne publikovat na internetu, je tím nějak poznamenán? A budeme se o něm domlouvat, zda ho (chudáka hendikepovaného?) lze či nelze integrovat? Kromě toho nějak přestávám mít jasno i v tom, co je „klasický literární provoz“. Z toho nynějšího mám pocit, jako že se zastavil, ucpal, a pokud už se někde pohne, tak nějakým nestandardním způsobem – sesuvem nebo korozi.

V 90. letech panovala nevráživost mezi některými literárními časopisy (na myslí mám především *Toar* a *Revolver Revue*). Vnímáte něco podobného i v současnosti? Jak velkou roli hrají v současném literárním světě osobní přátelství a nepřátelství?

Právě že v 90. letech mezi *Toarem* a *Revolver Revue* o žádné osobní nevráživosti nešlo! (Posádky obou časopisů se tehdy tvářily v tvář snad ani nikdy nesetkaly.) Všechny ty boje byly *literární*, šlo o pojetí literatury a o způsob přemýšlení o ní. Koneckonců když se podíváte na recenze z té doby – a to v kterémkoliv literárním časopise – zjistíte, že jsou *ve vztahu k danému dílu* mnohem drsnější, než je (až na výjimky) zvykem dnes. Tehdy

se ovšem nějak všeobecně vědělo, že recenze nebo polemika je sice psána v určitém (hartusivém) kódu, ale že je veliký rozdíl mezi slovy: „vaše kniha je špatná“ a „vy jste špatný“. Tendence převádět literární spory na osobní rovinu se stala normou až v nedávné době, snad jako náhražka za absentující podložené a obhajitelné názory – viz třeba facebookové vystoupení „paliče“ Těsnohlídka, ale nejen jeho.

V rámci ediční aktivity *Toaru* vyšly v minulých letech i dvě přílohové sbírky (*Indicie* Ondřeje Macury a *Prašní lidé* Martiny Komárkové). Proč už přílohové sbírky nevydáváte?

Letos budeme rádi, když vydáme všech dvacet jedna čísel *Toaru*. Zatím ani to nevypadá dobře, dostali jsme nižší grant, než jsme potřebovali. I tak bychom jednu až dvě knížky ročně vydali rádi, dokonce jich máme i pár připravených, ale shánět na ně peníze prostě nemáme čas a sílu, a nejspíš to ani neumíme.

Toar je coby obytýdeník českým literárním časopisem s nejkratší periodicitou. Případá mi, že vzhledem k nerozlehlosti českého literárního prostoru to kromě řady výhod musí přinášet i mnohá úskalí. Stává se někdy, že máte problém s tím, naplnit číslo smysluplnými a kvalitními články? Nezávidíte někdy redakcím čtvrtletníků nebo občasníků?

Nezávidíme a ku podivu problém s naplněním – v tom smyslu, že bychom vědomě museli tisknout blbosti – nemáme. Horší je v poslední době jiná věc: to, jak se na všech fakultách a podobných pracovištích utahují šrouby a naši autoři jsou od svých zaměstnavatelů za publikování v *Toaru* peskováni – místo, aby fakultě (většinou jde paradoxně o univerzitní katedry jazyků a literatury, ale též o pedagogické fakulty) naháněli publikacemi např. v anglicky psaných časopisech (!) jakési body, podle kterých jsou rozdělovány peníze, utrácení drahocenný čas a síly tím, že si jen tak pro plezír píšou recenze do jakéhosi literárního obytýdeníku... Když se s něčím takovým setkám, závidím trochu jiným dobám a jiným zemím, kde takovéto absurdní byrokratické rozštěpení literárního společenství není tak pokročilé.

Jaký je váš vztah k časopisům s „vyhraněnou koncepcí“ (*Psi víno*, *Weles*, *Revolver Revue*)? Považujete snahu o objektivitu (viz např. tištění polemik nebo dvojrecenzí) za podstatnou součást tvarovského přístupu k literatuře a literárnímu dění? Jakou roli v tom hraje akademické zázemí, které *Toar* má?

Vztah k vyjmenovaným časopisům mám dobrý, jsem ráda, že stejně jako my ještě žijí.

Tištění polemik a vůbec tendence *Toaru* shlukovat různé pohledy na tutéž věc opravdu považuji za součást tvarovského přístupu k literárnímu dění. Nevím, jestli je za tím snaha o objektivnost, spíš bych řekla pocit značné části redakce, že je zdravější podporovat hledání a přemýšlení než pocit příslušnosti k malé tlupě, která má svoji neotřesitelnou pravdu. Akademické zázemí? Ano, Michal Jareš a Pavel Janoušek jsou zaměstnanci AV. Také máme v budově AV redakci a kouřit chodíme na akademický dvorek. To je naše akademické zázemí.

Čtete *Psi víno*? Pokud ano, co byste mu vytkla a čeho si na něm ceníte?

Paradoxně bych mu vytkla totéž, čeho si na něm cením: Že mnohdy tiskne pěkné ptákoviny. Což má své negativní dopady: některé stránky *Psiho vína* se kvůli tomu skoro nedají číst; ale také pozitivní: *Psiho vína* je docela úrodná půda, žádný sterilní substrát.

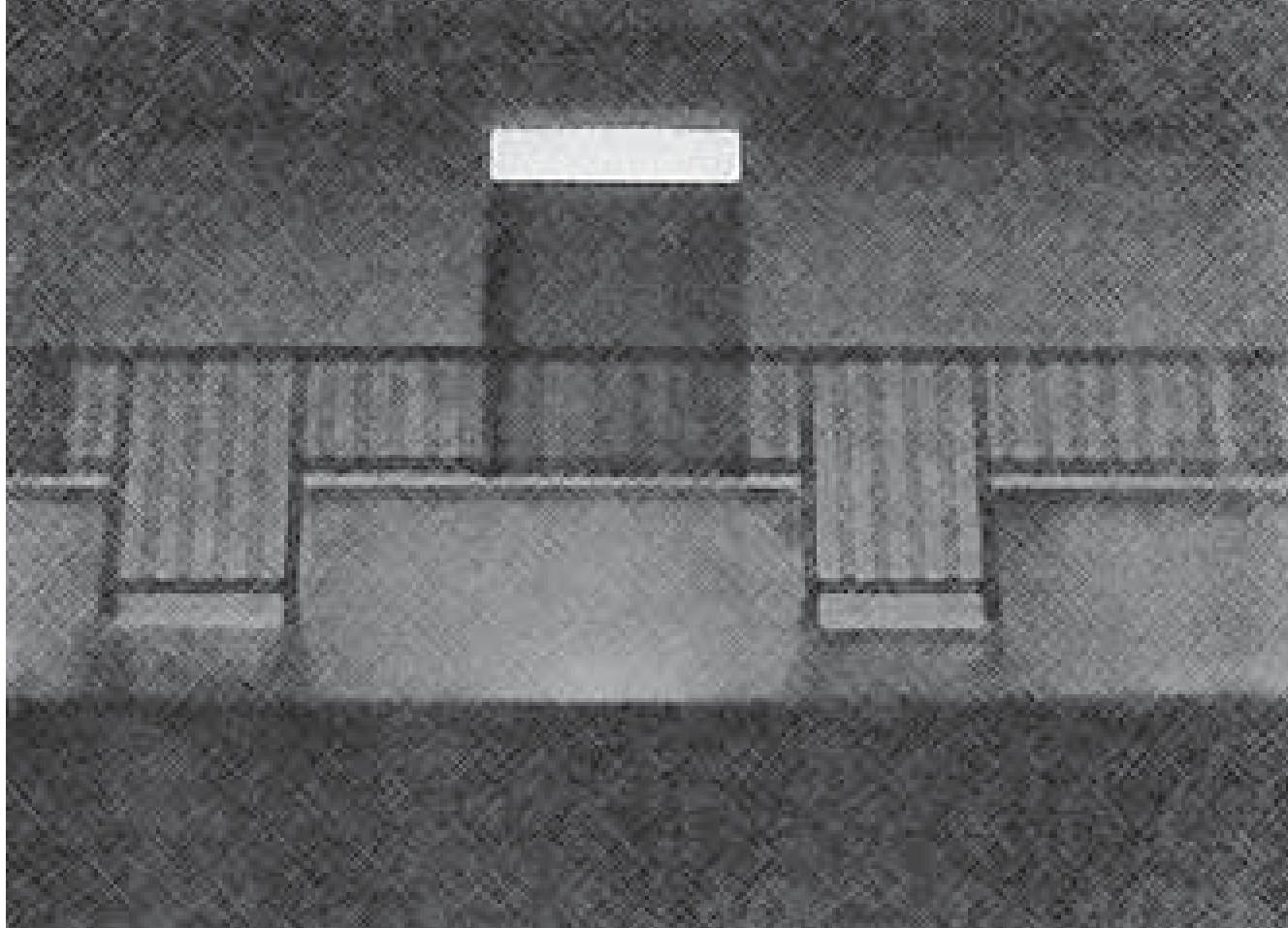
Znáte *Koncepci Psiho vína*? Který z bodů je vám blízký, popř. které považujete za problematické?

Abych neznala, v letošním třináctém *Toaru* ji pěkně zopakoval a okomentoval Ondřej Buddeus. Blízké je mi to jako gesto – tím, že se snaží formulovat postoj jisté skupiny, shromážděné kolem časopisu, k poezii, a vymezit se nejen k tomu, co nedávno bylo, ale i k tomu, co aktuálně okolo je. V tom smyslu přináší i cosi, co jsem na české literární scéně dlouho postrádala: smělé a předem nerelativizované vystoupení mladší generace proti té starší. Problém (či přesněji jistou naivitu) vidím v tom, že podobně jako mnohé jiné manifesty předkládá i vaše *Koncepce* jakousi kuchařku, ve které se říká, co do poezie patří, aby byla dobrá, a co do ní nepatří. Složky patřičné a nepatřičné jsou našťástí (?) formulovány dost obecně – v *Koncepci* to zní pěkně a úderně, člověk se musí držet, aby to okamžitě nepodepsal. Jenže zkusme k tomuto rastru přiložit jakoukoliv konkrétní báseň. Můžeme se pak hodiny přít, zda ten který verš „nutí hledat“, zda „pokouší nečekaná nahlédnutí skutečnosti“, či zda se přece jen nenechává „svázat dogmatem nadčasovosti poezie.“ Ale ono je to beztak nakonec jedno, poezie se jakémukoliv manifestu, koncepci i antikoncepci ubrání: patří do ní totiž cokoliv. A zároveň vůbec nic, žádná ingredience, a dokonce ani všechny najednou, nezaručí, že bude jaksepatří fungovat. Neposichruje to žádný manifest, koncepce či program – tj. žádná kolektivní podpora. V poezii, stejně jako v bolesti nebo ve smrti, je prostě každý sám.

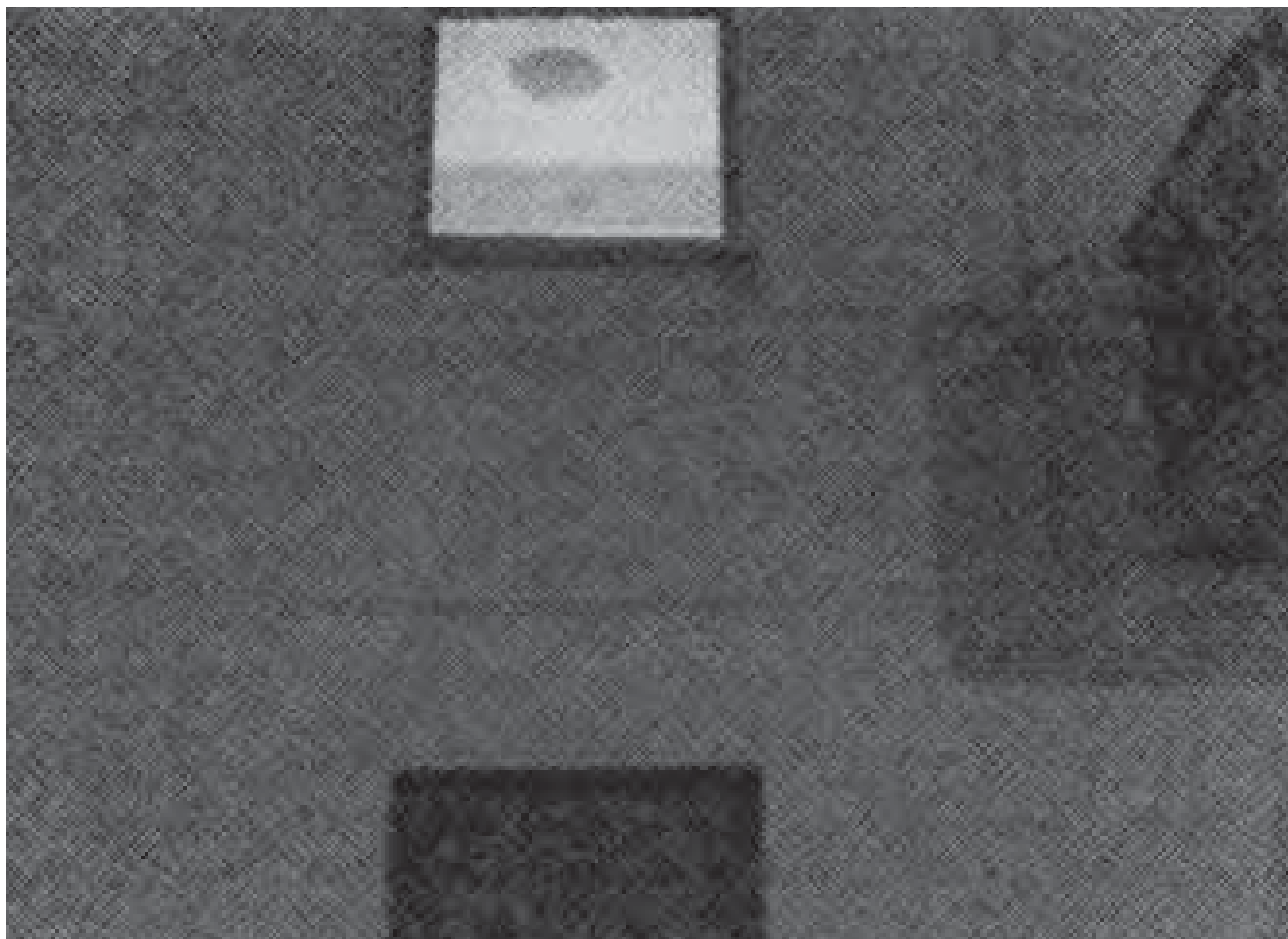
Připravila Jana Sieberová

Božena Správcová (*1969)

Básnířka, prozaička a literární publicistka; redaktorka literárního obytýdeníku Toar. Vyдалa pět básnických knih (Guláš z Modré krávy – 1993, Výmluva – 1995, Večeře – 1998, Požární kniha – 2004, Východ – 2011), prózu Spravedlnost (2000) a dva knižní rozhovory (Čaroděj dřímá v každém z nás – 2004, Síť vnitřního umění – 2005).

Jolana Havelková, Okna, 2006–2010, pigmentový tisk

R E C E N Z E

Ondřej Zajac

POVINNÁ ČETBA PRO HAIKUTEPCE

Písně z Ostrova vážek. Výběr básní ze Sbírky bezpočtu listů.

Přeložil, výběr pořídil a komentářem opatřil Antonín V. Líman. Ilustrace Miyata Masayuki (Vyšehrad, Praha 2010).

Písně z Ostrova vážek jsou knihou, kterou na českém trhu vítám. Přestože k ní mám několik výhrad, oceňuju, že se u nás znovu objevila kniha, která pomůže vysvětlit většině českých básníků, že haiku a jiné japonské básnické formy nejsou pouze o minimalismu. Definice haiku totiž skutečně nezní: jak co nejlépe neříct nic (příp. říct nesmysl) ve třech verších.

Odpovědnému redaktorovi Filipu Outratovi bych vytkl nedůsledné čtení, jehož nejvýraznějším projevem je opakování básně 1903 X, kterou můžeme číst na stranách 14 i 64. Především mu však vyčítám, že nedokázal knihu zbavit „autorských libůstek“. Antonín Líman sice přeložil texty tak, že je radost je číst v češtině, ale bohužel nezůstal pouze u překládání! Za největší negativum knihy tak považuji doplňující komentáře, které jsou natolik rušivé, že doslova demolují radost z četby. Zatímco v „předmluvách“ k jednotlivým oddílům sbírky ještě drží své poznámky na uzdě a často čtenářům sděluje zajímavé informace, u jednotlivých básní jako by předpokládal čtenářehlupek.

Osobně bych si zkrátka raději užil dobrou poezii bez znalosti historického kontextu (pomímám krkolomnost citátu): „Když císařovna Džitó dala zavraždit jejího bratra, prince Ōcu, aby svému synovi Kusakabemu uvolnila cestu na trůn, složila Ōcuova sestra, princezna Ōku, následující báseň: Já, která zůstávám / mezi živými, / budu od zítřka / hledět na horu Futakami / jako na tebe, můj bratře!“ (str. 39). Co by ztratila báseň bez úvodního kontextu? Nakolik je důležité, že šlo o šlechtickou rodinu? Podobně zbytečných textů je kniha plná: „Báseň o císařovně a třech posvátných horách v říši Jamato. Je zřejmé, že tyto tři hory – Kagu, Unebi a Miminaši – hrají v životě její země rozhodující roli.“ (str. 35) nebo „Báseň císařovny na odpočinku“ a „Z básně napsané po smrti princezny Asuky“ (oba citáty ze str. 26). Snad nejvýrazněji svou nadbytečnost ukazují tyto poznámky na straně 55: „Jako tolik jiných květů, i sakura může ztělesňovat ženu“ a „Když čteme tuto zdánlivě jednoduchou básničku, vidíme japonskou jarní krajinu, cítíme jemnou vůni sakur“. U celoživotního milovníka Japonska lze samozřejmě nad mnohým přimhouřit oko, ale takovéto množství podobných poznámek neměl podle mě odpovědný redaktor v žádném případě připustit.

Bez těchto doplňků je sbírka kompaktním výběrem, který

obohacuje český literární prostor o další možnosti pohledu na východní poetiku. Pokud ale člověk nepatří mezi nekritické obdivovatele tohoto typu poezie, najde i v *Písních z Ostrova vážek* slabé texty, které už před více než tisíciletím odhalovaly nejslabší místo minimalismu. Ne každý totiž dokáže říct „hodně málo slovy“. A platí to nejen pro dnešní epigony, ale platilo to i pro středověké Japonce, takže i v jinak kvalitním výboru vynívají texty plytké: „Proklouzni ke mně / perlovým závěsem, / kdyby se matka ptala, / co to tu haraší, řeknu: / ,to je jen vítr, maminko!““ (str. 16). Naivita mladých dívek je stejná už po staletí, ale víc než blahosklonný úsměv taková báseň zřejmě nevyvolá. Především potom závěrečný oddíl „Dada v osmém století“ (básně na objednávku s nutností použít konkrétní slova) je v knize skutečně jen pro úplnost výběru, protože jde většinou o texty, které by možná pobavily skupinku básníků oslavujících Nový rok, ale především ukazují, že jen kvůli tomu, že jde o poezii z Japonska, nelze v každém textu hledat filozofická moudra: „Když si zahrajem vrhcáby, / padají nám na kostkách / nejen prosté jedničky a dvojky, / ale také čísla pět, šest, tři a čtyři“ (str. 117 – zde měl básník užít slova „vrhcáby“ a „hrací kostky“).

Drtivá většina z mnoha desítek básní ve výboru však snese mnohem přísnější měřítko. Mezi kvalitními texty inspirovanými živou (ptáci, květy) i neživou (hory) přírodou a dalšími, v nichž hlavní roli hraje láska (ať už mezi milenci nebo v rodině), lze nalézt i několik básní potvrzujících to nejlepší z východní poetické tradice: „Ve snu mě oslovil / kvítek slivoně: / „Jsem královna elegance / a chci se koupat ve víně!““ (s. 50); „V Nabari opadlo hagí, / noc jsem strávila s milým / a teď po ránu cudně skrývám tvář... / Zrudněte, listy javorů!“ nebo „Než být polovičním / člověkem, byl bych / raději plným soudkem – / celý prosáklý sake.“

Výbor *Písně z Ostrova vážek* stojí, i navzdory svým slabinám, rozhodně za pozornost.

Petr Štengl

MYSLI NA TO / TY JEDNA NECHUTNÁ / KATEŘINO KONEČNÁ, ČLENKO KSČM, 29 LET

Tomáš Weiss: *Postkomunismus: záškrť* (Nakladatelství Za tratí, Beroun 2011).

Před více než dvaceti lety byly Východ a Západ odděleny zdí. Věci byly dané, vládla všeobecná bezperspektivní beznaděj. Nebyl ani jeden bezdomovec, o exekutorech se dalo dočíst jen v románech a pravice byla ta ruka visící podél pravé strany těla. Nikdo se neptal, co je a co není poezie. Z rádia zněl hlas Karla Gotta a Helenky Vondráčkové.

Pak se to zvrtilo. Zeď padla, aby mohla jinde vyrůst jiná, delší a vyšší. Východ se stěhuje na západ. Bezdomovci se to jen hemží, exekutoři jdou po krku svým obětem, část pravice je dokonce ultrapravicí, v novodobě recyklovaném Babylonu se kdekdo ptá, co je poezie a co není, a z rádia se linou veselé častušky Karla Gotta a Helenky Vondráčkové.

Německo se s neblahým dědictvím nacismu dokázalo vypořádat až po dlouhých pětadvaceti letech. A nebyť diskutabilních činů RAF, dost možná by se se svojí minulostí potýkalo dodnes. My máme své Mašiny. Ti spolehlivě rozdělují naši společnost na dva nesmiřitelné názorové tábory. „Smutné a jedno z nejobludnějších dědictví ideologického paradigmatu, které ovšem už dnes nemá a ani nemůže mít ve světě místo a které podle falešné představy považuje sebe a své společenství za dokonalé a každý nositel jinakosti, názorový oponent, který zastává jiné hodnoty, znamená nepřítele,“ komentuje stav věcí šéfredaktor *Britských listů* Jan Čulík.

Tohle vše, včetně celé řady dalších témat i traumat, v sobě zahrnuje sbírka Tomáše Weisse *Postkomunismus: záškrť*. Jedná se o titul, který u nás v porevoluční době nemá obdoby. Jednak tím, že je hozenou rukavicí všem, kteří tvrdí, že politika do poezie nepatří, a pak také tím, že se tvrdě, nekompromisně a naštvane pokouší vypořádat s nedávnou minulostí. Dejte mi pevný bod a já pohnu Zemí. I tak by se dal charakterizovat pokus Tomáše Weisse zorientovat se v dnešní nepřehledné době, v dnešní šílené realitě.

Nestačí mi, že je to lepší, končí pointou hned úvodní báseň sbírky. A na příkladu dámských hygienických potřeb „že dřív nebyly vložky vůbec / A teď jsou i zimní“ ukazuje, že není všechno zlato, co se třpytí. Jinou báseň buduje na jakési fantazii ironii, formě, která se zdá být jedním z možných nastupujících mainstreamů: „Nacisté se v Německu účastní svobodných voleb, nevyhrají / ale jeden z nich se stane premiérem“. Autor dokáže z primitivního vtípu a následného zřymování vytěžit víceznačnost, která dává básni přesah: „klátím se krajinou / A myslím na jinou“, jindy autor v básni použije verš, který se podobá znamení hany vypálenému rovnou na čele: „Učím se deziluzi / V zemi estrádních umělců, co zpívali snad už

Heydrichovi“. Touto básní zároveň bere vítr z plachet těm, kteří by se snad začali ohánět šavličkou primitivního antikomunismu. On se proti nim vyťasí s parodií primitivního antifašismu.

V básni Ústava jedna báseň – Preambule, básník praví: „Odhodlání / střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, / hmotné a duchovní bohatství / Mají nejsilnější synci komunistických tradic / a jiné smějící se hyeny / Zrozené v Omnipolu, Strojexportu nebo před Tuzexem / blahé paměti“. Kdo z dnešních dvacetiletých ví, co to byl Omnipol, Strojexport nebo Tuzex a k čemu sloužily bony. (Případným zájemcům doporučuji shlédnout propagandistický film a někdejší filmový trhák *Bony a klid*.) Sbírkou se vzpírá snahám těch našich zboživůlepolitiků, kteří by rádi pomocí neznalosti, nevzdělanosti a negramotnosti vygumovali národu paměť.

„**Je mi líto** / Některé pokrokové zklamání / Ale Ameriku mám rád / Přestože tuším, že senátoři / věřící na mluvícího hada v ráji / můžou být problematický / Je mi líto / Ale mám rád i Izrael / Přestože tuším, že rabíni / kteří tvrdí, že nežidi byli stvořeni, aby sloužili Židům / můžou být problematický / Možná je to jen zvyk, tupá mechanika / co neměli rádi komouši, mám rád / a naopak / Skoro vždycky je to správně / Taková je zkušenost / Každopádně ale / je to malér / Bejt v NATO a topit plynem z Ruska“

Autor si tropí žerty z černobílého a zjednodušujícího pohledu na věci. V současném ostýchavém závanu angažované poezie by tato báseň mohla sloužit coby vlajková loď tohoto směru, neřkuli mohla by se stát osudovým výstřelem z Aurory?

Když se básník, který píše většinou volným veršem, pustí do rýmování, dopadne to průšvihem: „**Prvního máje** / Uprostřed sluníčka / Přišla si na mítink kmotříčka / Pro Jiřinu Švorcovou / Jak tak zpívala zpěv míru / Klapla ji mrtvička / V televizních zprávách / Všichni jsme pak viděli / Jak místo dokončené sloky / Dává jí Grebeníček / Elektrické šoky“. Buďme však velkorysí a přejďme tento osamělý autorův úlet taktickým mlčením.

Místo tatíčkovského *nebát se a nekrást* a socialisticky modifikovaného *nebát se a krást*, se Tomáš Weiss nebojí a v básni Ještě dnes jsou ordinace psychiatrů plné potomků rodin, ve kterých řádil holokaust ukazuje přímo prstem: „Mysli na to / Ty jedna nechutná / Kateřino Konečná, členko KSČM, 29 let“. Bude zajímavé sledovat, zda se Weissova sbírka dočká recenzí. (Kéž by!!!) Vzbuzuje a vyvolává řadu provokativních a znepokojujících otázek. Dnešní recenzenti se kdoví proč vyhýbají recenzování prvotin či druhotin současných básníků, kteří vybočují z hlavního proudu.

„Učím se smrtelnosti / V provincii pyšné na svoji zabeđenost / Postkomunisticky vpatlaná kotliny / Sem tam řihne po mléce / Ublinkne strdí / Učím se deziluzi / V zemi estrádních umělců, co zpívali snad už i Heydrichovi / V zemi, kde se konec krize pozná podle toho, o kolik/ škodovek prodáme víc než vloni / Sám sebou zklamaný / Klátím se krajinou / A myslím na jinou

/ Do války bych za tuhle zemi nešel / Ani za zlatý prase, at' Tři králové prominou / Jen tu vlajku máme furt správně / Červené a bílé pole s modrým klínem / Republika imrvére nakopávaná do rozkroku / Přirození samá modřina“.

Za takovou báseň šel bych světa kraj!

Jolana Havelková, z cyklu Co zbylo z léta, 2000–2001, čb fotografie

Petr Štengl

NEPŘÁTEL SE NELEKEJTE, NA MNOŽSTVÍ VŠAK ZCELA URČITĚ HLEĎTE

Ondřej Tuček: *Obrataň* (Dauphin, Praha 2011).

Ke 160 stranám, a tedy i 160 básním obsahuje sbírka *Obrataň* Ondřeje Tučka. A je tak i příznačné, že v tiráži budeme marně hledat redaktora. Málokdo soudný by totiž do jediné sbírky (pakliže by se nejednalo např. o výbor z celoživotního díla) nacpal tolik básní. Podle jednotlivých oddílů, které jsou určeny jen příslušným rokem nebo rozmezím let, se jedná o básně od roku 2000 až do roku 2011. Jedenáct let je dlouhá doba, a tak jsme se mohli klidně nadát i sbírky o rozsahu tří set nebo i pěti set stran. Nezůstali jsme ušetřeni autorského nesebekritického ega a nezbyvá nám, než se prokousat tím unavujícím množstvím. Existují však i sbírky, které se můžou stát nezapomenutelnými být pro jednu jedinou báseň. Právě k takovým patří i *Obrataň* Ondřeje Tučka. Ale k té ne-jediné, výjimečné, později.

Tříkrát se kousni do rtu / než něco plácneš praví v básni *NA JIHU (Novohradské hory III)* sám autor. Kéž by si však toto krédo vzal k srdci!

Leč marné je volání.

NOČNÍ CHVÍLE / Nařvaný sporták / vyjel náš kopec / s obludným zrychlením // Pak jen pár rybenek / protekl peršanem / a dětské plosky v předsíni / mlaskají do bezpečí. Podobných etud na hruškovskou poetiku najdeme ve sbírce mnoho.

Ó, hrůzo a dojde i na rýmovačku: *Když čas se navrší / jdou sloni do samoty / Souj úkol splnili / slůňata zplodili / teď už jen v skrytu čekat / koho by zabili.*

Pokud si dobře pamatuji, ráno po mejdanu se z přeplněných popelníků vyhrabávaly ještě použitelné vajgly a každý se sháněl po pivu, aby alespoň trochu zahnal příšernou kocovinu. Kdekdo také po probuzení s podivem zíral, s kým že to sdílel lože (pokud na něj ovšem lože vybylo a nemusel spát na holé podlaze) a marně se snažil v okně jak výkladní skříň dohledat, k čemu že to v noci došlo. Ti zkušenější už vesele hulili svá cigára a popíjeli lahváče, neboť znali věci, oboje nezbytnosti si večer moudřejší rána dobře schovali na procitnutí. V jakési folklórně rustikální postromantické variaci autora však takové pomejdanové ráno vypadá takto: *NEDELE / Ráno po mejdanu / daly dívky chlapcům kotata / chlapci listí z domu vymetají / Všichni mlčí.*

Básnický text má tu výhodu, že ho lze interpretovat mnohými způsoby, přičemž každý z nich může být odpovídající. Z oken jedoucího vlaku můžeme spatřit, jak se po poli prohání rozmetáč kejdy. Ovšem, žijeme ve věku terorismu, takže si k pojmu „rozmetáč“ můžeme přiřadit obraz těl rozmetaných výbuchem. Zde tedy folklórně rustikální postromantický záznam jediného

účastníka přeživšího teroristický útok na regionální trati: *LEDEČKO 1989 / Kdopak mi uvěří / advenční nádraží / kde čekává se na protiřlak / (zákaz nekouření) // Kdopak mi uvěří / když všechny, kdo se mnou byli / po trati rozmetalo // no nic, tak típnout, nastoupit a jet. Ztráta přátel pomocí rozmetání se tak stává aktuální. Vždyť co jiného, než miniaturní, soukromé teroristické náložičky decimují naše životy? Koneckonců vždyť vnitřní mikrokosmos je jen zrcadlem vnějšího světa.*

Ve sbírce se lze dočíst i takové věci: *KNĚZ / Viděl jsem světce / opouštět záchod / dneska jsem nebe / na zemi zřel. A to se bojím domýšlet, co všechno mohl lyrický subjekt uzřít v záchodové míse, pokud třeba, nedej bože, nefungovalo splachovací zařízení!*

Milé děti, a co třeba tuhle: *Raději neslyšet / k čemu to corček / nocí zval // Poté co všechno se stalo / o tisíc roků později / ještě hrál... a pes na mezi s..l, chce se dodat.*

Ale abych dostal slíbenému. Naprostým vrcholem celé sbírky, básní, jakých básník napíše tak tři, čtyři za život, takovou, kvůli které (a nejen jí!) stojí za to sbírku si pořídit, za takovou báseň považuji tu s názvem *SANITKA II / Když saniták narazil do stromu, / otec, co seděl se synem vzadu, / okýnkem rovnou do nebe vylít // Nestačil mu nic vysvětlit. Jednoduchost, dokonalá čistota výrazu, zdánlivě komentář nezúčastněného pozorovatele, uzavřený však grandiózním závěrem.*

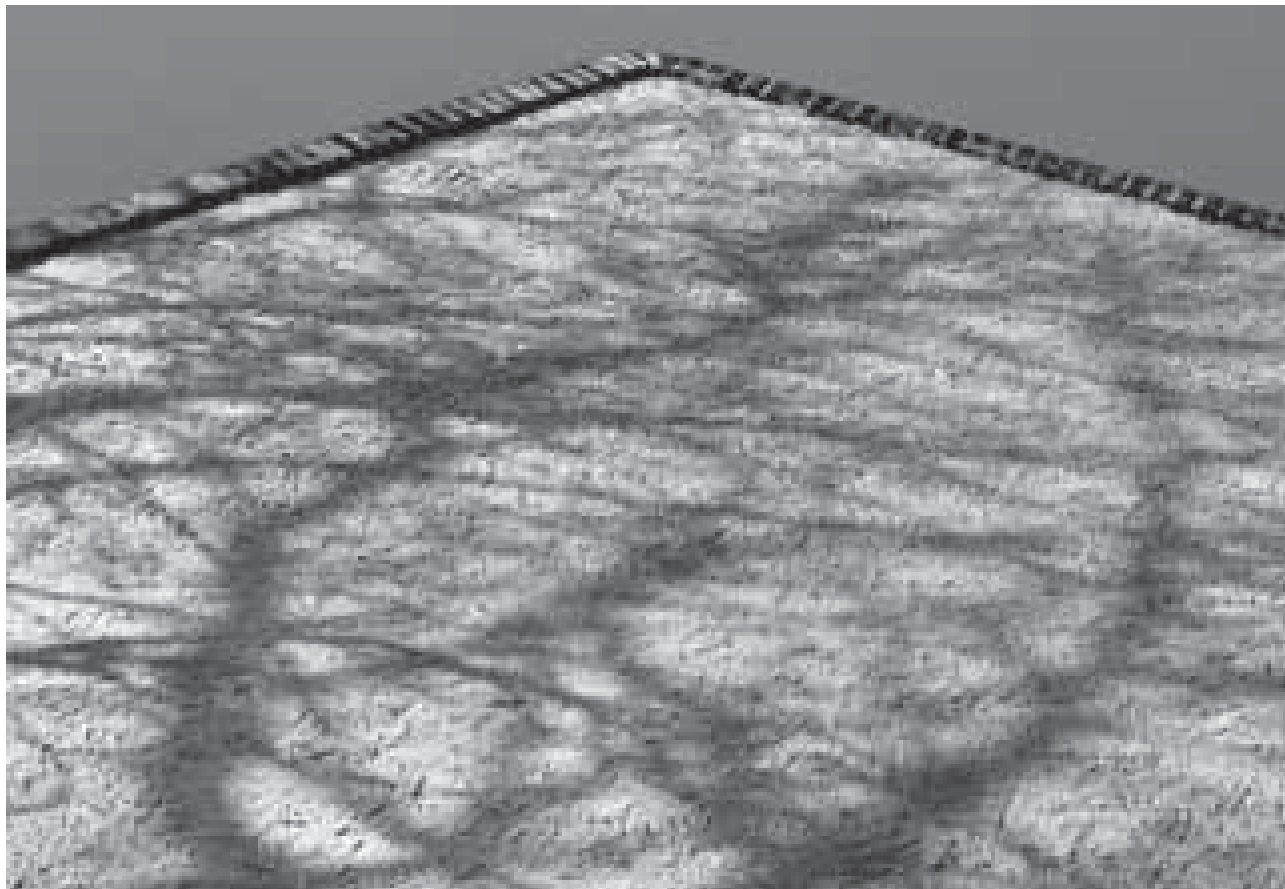
A další vynikající báseň: *KDE DOMOV MŮJ / Až bude poslední náš den / nebude krásná hudba znít / nejvýš tak hovado v audi / kolonu černou protroubí. I zde si můžeme prožít básnickou katarzi, kterou nám překvapivě může zprostředkovat jedno z těch hovad, s nimiž se měl neblahou příležitostí setkat snad každý z nás.*

I přes tolik moderní snahu o haikovost alias básnický minimalismus se málokterému básníku podaří napsat skutečnou miniaturu. V *Obratani* vedle těch méně podařených můžeme najít i vynikající příklady zvládnutí tohoto stylu, například v podobě následující básně: *V dnešní hodině, milé děti / budem si povídat o lidské samotě / Kdo chybí? Zakomponovat do básně interpunkční znaménko takovým způsobem, aby zcela suplovalo verš, to už si žádá skutečného fištróna!*

I básní *FINAL CUT* nás básník dokáže přivést do „jiného stavu“: *Kolik vymaloval bytů / za společného života / rádio bylo vždy nutností // Dnes proně maloval bez proudu / Rádio si dělal pusou / Přepíská všechny roky s ní // Pak někdo zabouchal na zed.*

Tučkova *Obrataň* je v pravém slova smyslu sbírkou rozporuplnou. V málokteré totiž najdeme tak kvalitativně rozkolísané básně vedle sebe, jako právě v ní. Boj redaktora s autorem bývá mnohdy nelítostný a ztráty bývají, avšak k výraznému prospěchu věci, značné. Absence redaktora a ztráta autorské soudnosti však bývá smrtící. Přestože nad nejlepšími kusy jsou ty výrazně slabší v přesile, přece jen stojí za to tuhle sbírku si pořídit.

Jolana Havelková, z cyklu *Co zbylo z léta, 2000–2001*, čb fotografie

Ondřej Hanus

SLOVA PROTI HLASU

Kamil Bouška: *Oheň po slavnosti* (Fra, Praha 2011).

Nejstarší člen skupiny *Fantasía* (tvořené dále Adamem Borzičem a Petrem Řehákem), ježž kolektivní debut vyšel před třemi lety, vydává nyní svou samostatnou prvotinu. Ve skupinovém gestu měl Bouškův hlas ještě jakýs takýs zvuk, protože byl zaštitěn básnickým programem („Smysl poezie lze vytvářet hrou. Hra však není smyslem poezie.“; koncept „nového patosu“ jako intenzity účastného, svědeckého bytí básníkovy). V době, kdy je literárních skupin jako šafránu a básnických manifestů (tedy alespoň těch explicitně formulovaných) ještě méně, je vytváření programů a vydávání manifestů jistě chvályhodným počinem, zvláště s přihlédnutím k tomu, že jde o program velice sofistikovaný. (Nezdá se však být výjimečným jen proto, že nemá konkurenci?) Ovšem teprve samostatná sbírka může ukázat, jak na tom básník skutečně je a zda mu v náporu reality, kterou se snaží uchopit slovy, neselže hlas.

Což se v tomto případě bohužel stalo. V ruce držíme sbírku, která se úporně snaží být koncepční: je podepřena programem, kolektivem (tj. skupinou *Fantasía*) i vnějším uspořádáním: má 4 oddíly (*Nikde, Nikdo, Nikdy, Pornografie*), které jsou si vnějškově dost podobné. V *Nikde* najdeme básně prostorové, v *Nikdo* osobnostní, v *Nikdy* časové; *Pornografie* je pak jakýmsi tyglíkem, kde se všechny tři složky spájejí v jednu. Z oddílu *Nikde*: „Bílá místa v příhraničních oblastech / mají popraskaný povrch. / Pod nimi leží voda. / Obrisy jsou dané.“ (b. *Mapa*, s. 11); z oddílu *Nikdo*: „Nikam nespěchá. / Kolmá ke strhanému tempu ranní ulice, / bez odporu tiskne do mokrého asfaltu / svůj vláčný krok na vysokých podpatcích / a útlé kotníky v černých punčochách / se nikdy nechvějí / ve vzpřímené chůzi.“ (b. *Dáma s psíkem*, s. 24); z oddílu *Nikdy*: „Sníh podél silnic zčernal / a slezl z povrchu země. / Smích dětí zmizel a sáně roztály / na kopci za městem. / Mazlavá vlhká hlína klouže pod botama. / Čas začíná blátem a s ním všechno / nepohřbené / sytí vzduch nasládlým pachem.“ (b. *Jaro*, s. 41). Potíž spočívá v tom, že vnitřně je sbírka značně nesoudržná, neobsahuje žádný hlubší jednotící princip, významový podtón, který by ji stmeloval. A to není dobře, protože záměr byl evidentně zcela odlišný.

Jednotlivé básně jsou psány natolik uvolněným veršem, že jde spíše o básně v próze. Často přitom platí, že co (polo)větný celek, to samostatný verš: není zde cítit téměř žádný neklid, který by byl způsobený neshodami mezi metrikou a syntaxí. Inu, proč ne, splývavý tón a nevzrušené, odosobněné pozorování si takovou techniku snad i zaslouží. Problém je, že texty obsažené v této knize jsou k smrti nudné. Při jejich čtení mi chtě nechtě pořád naskakovalo ono otřepané hamletovské „slova, slova, slova“. Nulové napětí, statická, popisná, to jsou hlavní atributy Bouškovy sbírky: „To je balkón. / Suchý a strnulý visí ve vzduchu.

(...) // Na zemi, několik metrů pod ním, tráva.“ (b. *Obyčejná věc*, s. 12). „Nic se nezměnilo. Do záhybů svrchního oblečení, / namuchlaného k opěradlu židle, / světlo neproniká. / Na stole hrnek s nedopitým čajem.“ (b. *Neobyvatelný pokoj*, s. 49). Atd. Dodejme, že redaktorem Bouškovy sbírky je Petr Borkovec.

Markéta Kittlová ve své recenzi (www.iliteratura.cz) napsala, že v podobných pasážích „se Bouška velmi blíží básničce Marii Šťastné a její sbírce *Interiéry*“. Dovolím si nesouhlasit. Je pravda, že oběma autorům tvoří pozorovaná realita základní obrysy. Šťastná u nich však nezůstává, zalidňuje je živoucími postavami a rozehrává vnitřními dramaty, kdežto klíčem k Bouškově a jeho veršům (jak na serveru www.literarni.cz výstižně poznamenal Michael Alexa) je právě toto hledání obrysu – tím však celé dobrodružství končí. Jako kdyby autor chtěl svými slovy postihnout mizení, odcházení a uplývání (o čemž ostatně svědčí i titul sbírky), ale zůstává jen u snahy a u slov – básnický hlas slyšet není.

Po stránce lexikální Bouška povětšinou zůstává v centru slovní zásoby, s jazykem příliš neexperimentuje a téměř jej nepokouší, „neozvláštňuje“. Nejdůležitější je v tomto ohledu poslední oddíl *Pornografie*: „Byli jsme tu i jinak. / Večer bydlel v bílé barvě, / jako zimní hvězda se staženými póry, / která kameni kradla chlad. / (...) Texty rozložené na jídelním stole: / smutná, naléhavá slova / rýmovaná erekcí trhlíny, bez rýmu.“ (b. *Kolaps*, s. 54). „Znovu se uzdravíš. / Město náhle rozechvělé / slunečným odpolednem, kypře přijímá / hojivou řeku světla z oblohy. / Obnažené, znovu ladí každý krok / a rozehrává jarní akord / na strunách ulic.“ (b. *Konfese*, s. 55). Vůbec ve všech ohledech je poslední oddíl asi tou nejnebezpečnější, nejpříkrejší částí *Oheň po slavnosti*. Kdyby Bouška nesetrvával v tak dlouhé předeře, již jsou první tři oddíly, mohla z toho být i docela čtivá kniha veršů. Takto je čtenář verbálně utápěn. Celkem výstižně Bouškovu sbírku charakterizují čtyři verše z básně *Sirény* (s. 38), kde se nejprve rozpoutává lýtý boj o jazyk a s jazykem, avšak nakonec přichází jen vědomá rezignace: „Cizím jazykem tlačím ven chumel chlupů / splepený slinami a krví, / bolestivý uzel drtí všechno, co je ze zpěvu – / hladit jen proti srsti. Slova proti hlasu.“

*Dáno již neexistuje KPP (Klub přátel poezie),
v televizi Nedělní chvílka poezie, zanikla
Lyra pragensis, bohužel jen málo víme
o poetické Viole...
Proto Salmovská literární kavárna
začala připravovat
poetické pořady nazvané*

VEČERY S PEGASEM

Budou se konat od letošního října /2011/ vždy poslední čtvrtek v měsíci. Zazní zde oblíbené i méně známé verše českých i zahraničních básníků. Recitovat budou populární herci za doprovodu profesionálních hudebníků.

Slovem bude vždy uvádět Jaroslava Panýrková, herečka, moderátorka a bývalá televizní hlasatelka. Patronem se stal rozhlasový a televizní moderátor Aleš Cibulka, který bude mít s účinkujícími vždy před představením rozhovor, jenž bude posléze odvysílán v rozhlasovém pořadu Tobogán.

Všechny pořady, pro které vytvořil logo akademický malíř Josef Velčovský, budou zachyceny fotografem Josefem Žákem. Jeho snímky se stanou vzácným podkladem pro připravovanou knihu zachycující dnes už ojedinělou atmosféru poetických večerů. Medailonky o účinkujících a autorech večera bude připravovat Vráta Ebr. Programy jsou zatím připraveny do konce roku 2013 a do té doby také bude vznikat citovaná kniha, kterou vydá nakladatelství Krieger (v podobné úpravě jako vydalo knihu Stavitelé chrámu poezie – Antologie současné poezie).

V letošním roce se uskuteční
v **SALMOVSKÉ LITERÁRNÍ KAVÁRNĚ**
(Salmovská 16 – u Karlova náměstí)

vždy od 19.19 hodin následující pořady:

- **ve čtvrtek 27. 10.**
Jana Paulová a jazzový klavírista Milan Svoboda
– verše a korespondence Jiřího Wolkera
V rámci slavnostního zahájení nám budoucnost a osud
prozradí astroložka Dagmar Kludská
- **ve čtvrtek 24. 11.**
Nada Konvalinková a kytaristé Pavel Půta a Andy Seidl –
verše Bohuslava Reynka
- **ve čtvrtek 29. 12.**
Libuše Švormová a Marta Balejová
– verše Františka Halase, Jaroslava Seiferta, Jiřího Ornesta
a dalších
- **V příštích pořadech postupně vystoupí**
Zora Jandová, Zdeněk Merta, Miriam Kantorková, Táňa
Fischerová, Jan Kačer, Petr Traxer, Jiří Traxler, Věra
Traxlerová, Jan Přeučil, Eva Hrušková, Jiří Schwarz, Jana
Koubková, Dalimil Klapka, Valerie Zawadská a další.

Bližší zprávy a pozvánky vám budeme zasílat touto cestou.

Publikovat je budeme též v Lidových novinách a budou
oznámeny ve vysílání rozhlasových stanicích Praha 2
a Halo Futura. Můžete též kliknout na
www.salmovska.cz

**Pokud budete mít dotazy či náměty týkající se těchto pořadů,
rádi je přijmou a budou s vámi jednat:**

Vráta Ebr

– „doživotní dramaturg“ těchto VEČERŮ S PEGASEM – mobil
720 442 304 a

Daniela Eichlerová

– „levá ruka Vráti Ebra“ – mobil 723 171 479

Na shledanou s vámi se těší organizátoři a všichni účinkující!!

ZAJÍMÁŠ SE O SOUČASNOU POEZII?

Máš vlastní názor

na básnické sbírky, které u nás vycházejí,

a chceš, aby byl Tvůj názor vidět?

Píšeš kritické texty do šuplíku

a hledáš příležitost publikovat je v tištěném časopise?

Chceš rozvíjet své myšlení a psaní o literatuře?

Psí víno hledá přispěvatele do recenzní rubriky!

Máš-li zájem o spolupráci, pošli svou recenzi na
jsieberova@seznam.cz

CHCETE PUBLIKOVAT SVÉ PŘEKLADY V TIŠTĚNÉM ČASOPISE?

Máte chuť propagovat u nás současnou literaturu Vaší oblíbené země?

PSÍ VÍNO HLEDÁ PŘEKLADATELE z jazyků velkých, i tzv. malých!

Bližší informace na bondzaj@centrum.cz

|o| FOTOGRAFIE

JOLANA HAVELKOVÁ

Jolana Havelková se narodila v Kolíně (1966). Vystudovala Institut tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědecké fakulty při Slezské univerzitě v Opavě, v letech 1994–1995 navštěvovala mimořádné studium na FAMU (režijní semináře). Tvorba Jolany Havelkové se pohybuje mezi fotografií, konceptuálním uměním a minimalismem. Zabývá se také intermediálními projekty (většinou propojuje obraz a hudbu či zvuk). Samostatně vystavovala na řadě míst, své poslední práce *Původní plán a Návrh na změnu partitury* představila v Galerii současného umění v Českých Budějovicích a v Galerii Caesar v Olomouci. Bývá rovněž zařazována na různé společné přehlídky současného umění, např. *Česká fotografie 20. století* (uvedeno v Praze a v Bonnu), *Současná česká krajina*

(Galerie moderního umění Hradec Králové) nebo výstava *Fotogenie identity*, k níž byl vydán obsáhlý katalog s titulní fotografií na obálce (z cyklu *Dočasná setkání*). Připravila řadu výstav z oblasti fotografie a současného umění (*Status Nascendi*, *Bedřich Grünzweig* a další). Věnuje se pedagogické činnosti (působila na Fakultě umění a designu J. E. Purkyně v Ústí nad Labem) a publikuje v oboru fotografie. Připravila mj. knihu svých fotografií o Kolíně s esejí Josefa Škvoreckého a knihu *Iluzionista na záletech* (oba tituly vydalo nakladatelství Kant). Podílí se na filmových dokumentech (například *Fotograf František Drtíko*). V roce 1993 spoluzaložila fotografický festival *Funkeho Kolín*.

